

Jaarverslag Faunabeheereenheid Zuid-Holland 2019

Faunabeheereenheid Zuid-Holland
2020
Den Haag

Faunabeheereenheid Zuid-Holland

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag 2019 van de Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (de FBE). De FBE is verantwoordelijk voor het vormgeven en coördineren van de uitvoering van jacht, duurzaam beheer en schadebestrijding in Zuid-Holland. De taken en bevoegdheden van de FBE zijn vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb).

In 2019 bestond het bestuur van de FBE uit een onafhankelijke voorzitter, vertegenwoordigers van organisaties van grondeigenaren en -gebruikers alsmede een vertegenwoordiger namens de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren en de Vereniging Boerennatuur Zuid-Holland. Ondanks de verschillende opvattingen die binnen de organisaties van de FBE leven, hebben de bestuursleden in goede harmonie samengewerkt.

De regionale wildebeheereenheden (WBE's) - verenigingen van jachthouders met een jachtake en anderen - zien toe op de uitvoering van de faunabeheerplannen in hun werkgebied. De FBE heeft de 15 Zuid-Hollandse WBE's ondersteund bij deze taken en heeft nauw met ze samengewerkt. De FBE heeft de verantwoordelijkheid voor het faunabeheer in Zuid-Holland in het landelijk en stedelijk gebied. De FBE ondersteunt dus ook veel particulieren en (overheids-)organisaties en vraagt voor hen de benodigde ontheffingen aan. Het registratiesysteem Dora is verbeterd en uitgebreid. Het verstrekken van toestemming voor de uitvoering verloopt nu uitsluitend via Dora.

Er is in de provincie Zuid-Holland geen individueel soortenbeleid, in 2019 zijn wel de eerste stappen gezet om dit te gaan opstellen. Daardoor ontbreekt het nog aan kaders op basis waarvan faunabeheerplannen invulling en goedkeuring van de provincie kunnen krijgen. Tegen verleende ontheffingen en goedgekeurde faunabeheerplannen kan beroep worden aangetekend. Er waren in totaal vier lopende zaken waarvan er in 2019 één zaak finaal is beslecht door een uitspraak van de Raad van State. De verschillende processtappen en lange doorlooptijden bij de beroepsinstanties leiden tot uitstel van het gebruik van vrijstellingen gebaseerd op de aangevochten goedkeuring van faunabeheerplannen. Daarnaast merkt de FBE dat de faunabeheerplannen steeds vaker onderwerp worden van discussie, ook in de media waarbij de berichtgeving vaak weinig genuanceerd of zelfs incorrect is. Een knelpunt in de uitvoering is de opzettelijke verstoring en verhindering van het (ganzen)beheer door actiegroepen. Andere problemen bij het ganzenbeheer zijn de steeds grotere aantallen in stedelijk gebied en het ondanks nemen van vele maatregelen (licht) blijven toenemen van de populatie grauwe ganzen. Het is het wel gelukt om de populaties van de andere ganzensoorten te stabiliseren of zelfs te laten afnemen.

september 2020: enig verbetering in detailniveau voor de vangacties ganzen doorgevoerd.

Inhoudsopgave

1. FAUNABEHEEREENHEID ZUID-HOLLAND	4
INLEIDING	4
BESTUUR	5
BUREAU	5
WILDBEHEEREENHEDEN	5
REGISTRATIESYSTEEM (DORA)	6
DAGELIJKE WERKZAAMHEDEN	6
FAUNABEHEERPLANNEN	7
RECHTSZAKEN	7
REGIOGROEPEN EN GANZENBEHEER	7
FAUNATELLINGEN	7
BEHEERCOMMISSIE DAMHERT	7
LANDELIJKE OVERLEG UNIFORMERING RAPPORTAGES EN TELLINGEN	8
AFSTEMMING BINNEN DE PROVINCIE	8
OVERLEG MET ANDERE FAUNABEHEEREENHEDEN	8
VERBETERINGEN KAARTENMODULE IN DORA	8
2. KNELPUNTEN EN AANBEVELINGEN	8
PROVINCIAAL BELEID	8
TEGEMOETKOMING IN DE FAUNASCHADE	8
DRAAGVLAK VOOR HET FAUNABEHEER	9
VERSTORING UITVOERING DOOR ACTIEGROEPEN	9
BELEID BEVERS	9
BELEID DAMHERTEN	10
BELEID MEEUWEN IN STEDELIJK GEBIED	10
BELEID EXOTEN EN VERWILDERDE DIEREN	11
CONVENANT Vliegveiligheid Schiphol en Rotterdam The Hague Airport	11
INZET VANGKOOI BIJ BESTRIJDING VAN KRAAIEN TER BESCHERMING VAN WEIDEVOGELS	11
3. RAPPORTAGE JACHT, BEHEER EN SCHADEBESTRIJDING PER DIERSOORT	12
INLEIDING	12
ROTTERDAM THE HAGUE AIRPORT	12
DAMHERT	12
REE	14
KONIJN	15
HAAS EN FAZANT	18
HOUTDUIF	20
WILDE EEND	21
GANZEN	23
KNOBBELZWAAN	28
SMIENT	30
KRAAIACHTIGEN	31
MEEUWEN IN HAVENGEBIEDEN	33
VOS	35
EXOTEN EN VERWILDERDE DIEREN	36
BEVER	37
LITERATUUR	39

1. Faunabeheereenheid Zuid-Holland

Inleiding

Op 7 februari 2003 is, op verzoek van de provincie Zuid-Holland, de Stichting Faunabeheereenheid Zuid-Holland (de FBE) opgericht. De voorganger van de Wet natuurbescherming (Wnb) de Flora- en faunawet (Ffw)¹, introduceerde de faunabeheereenheid als het orgaan dat verantwoordelijk is voor het vormgeven en uitvoeren van een groot deel van het faunabeheer in een provincie. In de Memorie van toelichting op het Besluit Faunabeheer (een algemene maatregel van bestuur van de Ffw) staat: "Door hun coördinerende rol waarborgen faunabeheereenheden een planmatige aanpak van dat beheer (kamerstukken II 1995/96, 23 147, nr. 7, blz. 27). Deze is belangrijk; met een dergelijke planmatige aanpak is het mogelijk de bestrijding van schade die wordt aangericht door beschermde inheemse dieren, zodanig te regelen dat de stand van de betrokken diersoorten niet in gevaar komt. Ook in geval van schadebestrijding blijft het belangrijkste uitgangspunt van de wet, de bescherming van diersoorten, overeind. Een planmatige aanpak biedt een betere waarborg voor de instandhouding van de populaties van de desbetreffende diersoorten dan wanneer elke grondgebruiker of jachthouder afzonderlijk, ieder voor zijn eigen gebied, het beheer voert."

In art. 3.12 lid 2 Wnb is (samengevat) bepaald dat de rechtsvorm van een faunabeheereenheid een vereniging met volledige rechtsbevoegdheid of stichting is en is bepaald dat een faunabeheereenheid bestaat uit de jachthouders uit het werkgebied van de faunabeheereenheid en uit (regionale) maatschappelijke organisaties die een duurzaam beheer van in het wild levende dieren voorstaan. Het jachthouderschap is verbonden met de eigendom van de grond. Of de eigenaar, of de pachter of de huurder van het jachtrecht, is jachthouder. Een faunabeheereenheid is dus een "grondgebonden" organisatie waarin grondeigenaren en -gebruikers samenwerken en waarin ook maatschappelijke organisaties zijn vertegenwoordigd. Onder de Flora- en faunawet bestond een faunabeheereenheid alleen uit jachthouders, de Wnb voegde de maatschappelijke organisaties toe.

De grondeigenaren en -gebruikers (jachthouders) hebben een rechtstreeks belang bij de uitvoering van het faunabeheer. Zij zullen eigen schade willen voorkomen en daarnaast zijn ze ook verplicht schade bij derden te voorkomen. Het faunabeheer wordt ook uitgevoerd ter bescherming van publieke belangen. De FBE moet functioneren binnen de wettelijke regeling en binnen het beleid van de provincie. De provincie is op haar beurt afhankelijk van de FBE en het goede functioneren van de FBE. De FBE "ontzorgt" de provincie door planmatige uitvoering en coördinatie van de uitvoering (geen vele individuele ontheffingen), het streven naar consensus bij de partijen, de contacten met het veld, de kennis die bij de FBE aanwezig is en voorlichting aan en ondersteuning van partijen.

GS hebben in de Beleidsregel vastgelegd dat faunabeheer ook daadwerkelijk in bijna alle gevallen plaatsvindt via de FBE. Er is geregeld dat alle aanvragen voor ontheffing van derden (m.u.v. ontheffing voor schadebestrijding op het vliegveld van Rotterdam The Hague Airport) via de FBE verlopen. Daarnaast is geregeld dat ontheffingen die niet steunen op een faunabeheerplan slechts een beperkte looptijd hebben. Ook opdrachten voor de bestrijding van verwilderde dieren en exoten lopen over het algemeen via de FBE.

De kernwerkzaamheden van de FBE zijn het opstellen van faunabeheerplannen en de coördinatie en monitoring van de uitvoering van deze plannen in samenwerking met de wildbeheereenheden. De uitvoering gebeurt in een aantal gevallen op basis van plannen van aanpak van degenen die het beheer uitvoeren die door de FBE worden beoordeeld op conformiteit met het faunabeheerplan. De provincie eist daarnaast o.a. dat de FBE de onderbouwing van de noodzaak van al het beheer en de invloed van het beheer op de staat van instandhouding in de faunabeheerplannen opneemt. Ook moet de FBE apart de benodigde ontheffingen en opdrachten aanvragen bij de Omgevingsdienst Haaglanden. Aanvullende

¹ De Ffw is op 1 april 2002 van kracht geworden.

taken die de FBE uitvoert zijn het aanvragen van ontheffingen voor derden en advisering van derden waaronder ook gemeenten en waterschappen, het coördineren van de bestrijding van de rosse stekelstaart (invasieve exoot) het (laten) uitvoeren van tellingen, het meeverdedigen als belanghebbende van besluiten in de vele juridische procedures, advisering van GS en voorlichting aan Statenleden. Bij de uitvoering zijn vele organisaties (wildbeheereenheden, terreinbeheerders, gemeenten, waterschappen, bedrijven, politie) en mensen betrokken. De FBE heeft een website (www.fbezh.nl). Vragen van uitvoerders, burgers, bedrijven en de pers die bij de FBE binnenkomen worden beantwoord. De FBE ondersteunt de provincie bij de communicatie over het beleid en het beheer.

Faunabeheer is een politiek gevoelig onderwerp waarover in de samenleving veel verschillende opvattingen bestaan, ook bij de organisaties die samenwerken in de FBE. Er zijn veel (belanghebbende) partijen betrokken bij het faunabeheer en de betreffende wetgeving is complex. De FBE streeft naar een breed draagvlak voor de te nemen maatregelen door het bereiken van consensus binnen de FBE en door het organiseren van een inspraakprocedure bij de totstandkoming van faunabeheerplannen.

Bestuur

In het bestuur van de FBE hadden in 2019 zitting:

1. Dhr. J.J. Helder, onafhankelijk voorzitter;
2. Mw. J. van Hoey Smith (plaatsvervangend voorzitter), namens Federatie Particulier Grondbezit;
3. Dhr. W.F.M. van den Assem (secretaris/penningmeester) namens de Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging en de Nederlandse Organisatie voor Jacht en Grondbeheer;
4. Dhr. B.J. Niemansverdriet namens LTO Noord;
5. Dhr. J. Visser namens Natuurmonumenten en Zuid-Hollands Landschap;
6. Dhr. M.J. Rooken namens de Vereniging Boerennatuur Zuid-Holland en de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Dieren;
7. Dhr. N. de Snoo, agendalid (met adviesrecht; zonder stemrecht) namens Staatsbosbeheer.

Er hebben in 2019 zes bestuursvergaderingen plaatsgevonden.

Bureau

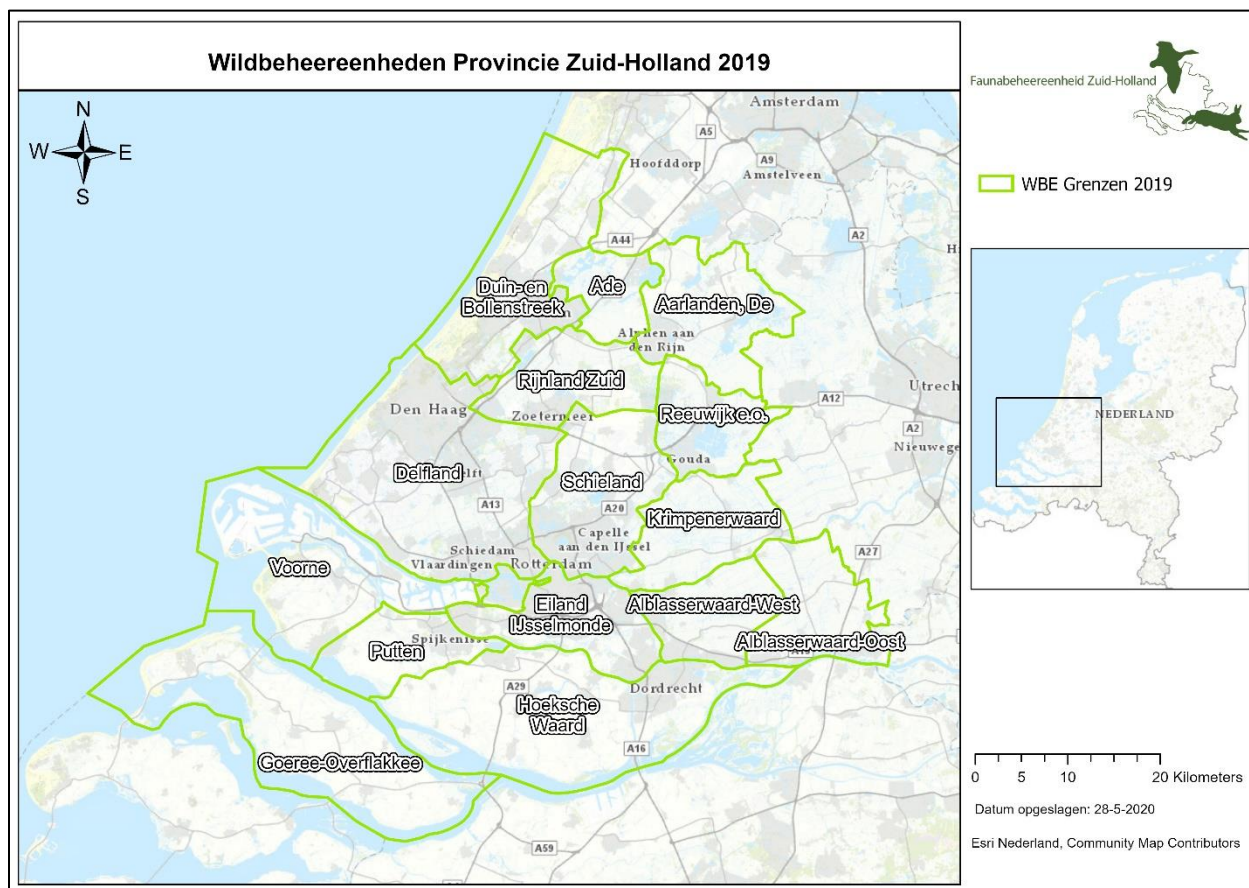
De FBE huurde in 2019 kantoorruimte (één kamer) in het provinciehuis te Den Haag en heeft een fulltime directeur, een fulltime beleidsondersteunend medewerker, een parttime administratieve kracht (0.5 Fte) en een parttime juridisch adviseur (0.4 Fte) in dienst. Daarnaast heeft de FBE een medewerker op inhuurbasis die het ganzenbeheer coördineert en aanstuurt o.a. via de regiogroepen van de FBE.

Wildbeheereenheden

Wildbeheereenheden zijn volgens de Wnb (samengevat) verenigingen van jachthouders met een jachtakte en anderen die het door de faunabeheereenheid vastgestelde faunabeheerplan uitvoeren in hun werkgebied en bevorderen dat het faunabeheer wordt uitgevoerd in samenwerking met en ten dienste van grondgebruikers of terreinbeheerders. Ook grondgebruikers en terreinbeheerders moeten lid kunnen worden van de wildbeheereenheid. Een jachthouder (= de eigenaar of pachter van de grond of de huurder van het jachtrecht) heeft een jachtakte nodig om faunabeheer met het geweer uit te kunnen voeren. Er zijn in Zuid-Holland ongeveer 1.700 jachtaktehouders. Niet alle jachtaktehouders zijn jachthouder (en niet alle jachthouders hebben een jachtakte). Faunabeheer met het geweer kan alleen in een jachtveld van een jachthouder - dat voldoet aan de eisen die de wet aan een jachtveld stelt - worden uitgevoerd².

² GS kunnen wel ontheffing verlenen voor het afwijken van de jachtveldvereisten.

De ligging van de Zuid-Hollandse WBE's is weergegeven op afbeelding 1. De FBE werkte ook in 2019 nauw samen met de 15 wildbeheereenheden en ondersteunt de WBE's: een goede en regionaal ingebedde uitvoering van het faunabeheer is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Afbeelding 1: Ligging van de Zuid-Hollandse WBE's ³

Registratiesysteem (Dora)

De FBE gebruikt ten behoeve van de monitoring een digitaal systeem (Dora). Uitvoerders rapporteren via Dora aan de FBE over het uitgevoerde beheer. De resultaten van de tellingen worden in Dora ingevoerd. De WBE's werken samen met de FBE aan het goed functioneren van Dora. De volledige overgang van rapportage via brief, fax en mail naar Dora heeft enkele jaren in beslag genomen. Het systeem is verbeterd en uitgebreid. Het verstrekken van toestemming voor de uitvoering verloopt nu uitsluitend via Dora.

Dagelijkse werkzaamheden

Het kantoor van de FBE is op bijna alle werkdagen bereikbaar geweest. Belangrijkste werkzaamheden die het gehele jaar zijn uitgevoerd:

- Het opstellen van faunabeheerplannen
- Het aanvragen van ontheffingen

³ Een grotere afbeelding en de websites met contactgegevens van de WBE's staan op <https://www.fbezh.nl/wildbeheereenheden-in-zuid-holland/>

- Het geven (na digitale aanvraag) van toestemming voor de uitvoering en het verzamelen van de rapportages over deze uitvoering.
- Het informeren van de uitvoerders en het opstellen van de eindrapportages.
- Het beoordelen van de uitvoeringsplannen voor bestrijding van meeuwen, konijnen en vossen.
- Het communiceren met uitvoerders, o.a. via nieuwsbrieven en het beantwoorden van vragen van uitvoerders.
- Het onderhoud van het digitale registratiesysteem (Dora) van de FBE.
- Het onderhoud van de website van de FBE.
- Het onderhouden van contacten en samenwerken met de regionale uitvoerders en uitvoeringsorganisaties.
- Het verstrekken van informatie over de uitstaande toestemmingen aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid.
- Het geven van informatie, voorlichting en advies aan grondgebruikers, jagers, gemeenten, bedrijven, burgers, handhavers, provincie en journalisten over de (on)mogelijkheden van het faunabeheer ter voorkoming van schade.

Faunabeheerplannen

In 2019 is er een inspraakronde geweest, uitgevoerd door de FBE, t.a.v. het nieuw opgestelde faunabeheerplan ree. Daarna is het plan aangepast en heeft er een tweede inspraakronde plaatsgevonden (eind 2019/begin 2020).

Rechtszaken

De laatste jaren wordt vrijwel ieder besluit t.a.v. het faunabeheer aangevochten. Het betreft de volgende besluiten: de goedkeuringsbesluiten van de faunabeheerplannen die door GS worden verdedigd en ontheffingen en opdrachten die door de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) namens GS worden verdedigd. Het zijn een paar belangengroepen die bijna alle bezwaren, beroepen en hoger beroepen aantekenen: *De Faunabescherming*, *de Natuur en Milieufederatie Zuid-Holland* en (in mindere mate) *Animal Rights*, *Stichting Dierenradar* en *Fauna4life*. Deze procedures brengen veel werk met zich mee voor GS/ODH maar ook voor de FBE die optreedt als derde partij in de procedures. Hierna - onder hoofdstuk 3 per diersoort - zijn alle in 2019 gevoerde procedures opgenomen.

Regiogroepen en ganzenbeheer

Coördinatie van de uitvoering van het ganzenbeheer is een taak van de FBE. De FBE heeft de provincie in vier regio's verdeeld en in elke regio is een werkgroep van de FBE actief. Afgevaardigden van de plaatselijke terreinbeheerders, wildbeheereenheden en ook van enkele gemeenten en waterschappen en van Rotterdam The Hague Airport hebben zitting in deze groepen. De FBE organiseert regelmatig bijeenkomsten. Met name zaken rond de uitvoering van het ganzenbeheer worden besproken en afgestemd. In 2019 hebben de regiogroepen twee keer vergaderd onder leiding van de FBE.

Faunatellingen

De FBE heeft in 2019 de wintertelling knobbelzwanen, de voorjaarsstelling van diverse soorten, ree- en damherttellingen en de zomertelling ganzen georganiseerd. Het rapport over de zomertelling ganzen is geschreven door CLM. De damhert- en reetelling in het plangebied van het faunabeheerplan damherten is georganiseerd door de FBE's Noord-Holland en Zuid-Holland; het telrapport is geschreven door de FBE's en vastgesteld door een beoordelingscomité.

Beheercommissie damhert

Ter begeleiding van de uitvoering van het damhertenbeheer hebben de FBE's van Noord-Holland en Zuid-Holland een beheercommissie ingesteld. In deze commissie hebben vertegenwoordigers van de plaatselijke terreinbeheerders en wildbeheereenheden en van de politie en van de beide faunabeheereenheden zitting. In 2019 is er een beheerrapport over het beheer in de periode 1 april 2018 – 31 maart 2019 geschreven door de beide FBE's dat is vastgesteld door de beheercommissie.

FBE Zuid-Holland

© Faunabeheereenheid Zuid-Holland | Postbus 85881 | 2508 CN | Den Haag
tel (085) 210 3628 | info@fbez.nl | www.fbez.nl

Landelijke overleg uniformering rapportages en tellingen

Om landelijke overzichten te kunnen maken van tellingen en beheerrapportages is het nodig dat rapportages en tellingen worden geüniformeerd. De FBE heeft geparticipeerd in het landelijke overleg hierover.

Afstemming binnen de provincie

De provincie is verantwoordelijk voor het faunabeleid en keurt de faunabeheerplannen goed, de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) verleent de ontheffingen om de faunabeheerplannen uit te voeren en de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (OZHZ) houdt toezicht op de uitvoering. Een vertegenwoordiger van de provincie is aanwezig geweest bij de bestuursvergaderingen van de FBE en daarnaast is er wekelijks overlegd op ambtelijk niveau. Daarnaast heeft het FBE-bestuur overleg met de gedeputeerde gevoerd.

Met de ODH is regelmatig overlegd op ambtelijk niveau over de ontheffingsaanvragen en de rechterlijke procedures. De FBE levert aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid overzichten van de uitstaande toestemmingen voor gebruik van de ontheffingen. Daarnaast heeft er ongeveer maandelijks overleg plaats gevonden tussen de provincie, ODH, OZHZ en FBE op ambtelijk niveau over lopende zaken.

Overleg met andere faunabeheereenheden

In elke provincie is er één faunabeheereenheid actief. In 2019 hebben de voorzitters en adjunct-secretarissen van de provinciale faunabeheereenheden twee keer overlegd.

Verbeteringen kaartenmodule in Dora

In samenwerking met Wididi is in 2019 een begin gemaakt met het vernieuwen van de kaartenmodule in Dora. De nieuwe module maakt gebruik van GIS software van ESRI. Met deze software is het mogelijk om gebieden op perceelniveau in te tekenen en om overlappingsen tussen velden op te sporen en aan te passen. Tevens stelt de nieuwe module de WBE's in staat om het WBE gestuurde beheer te coördineren en controleren. Naar verwachting is de testfase eind 2020 afgerond waarna de nieuwe module voor alle WBE's wordt uitgerold.

2. Knelpunten en aanbevelingen

Provinciaal beleid

Er is in de provincie Zuid-Holland geen individueel soortenbeleid. Daardoor ontbreekt het aan kaders op basis waarvan faunabeheerplannen invulling en goedkeuring van de provincie kunnen krijgen. Daarnaast fungeert het faunabeheerplan als grondslag voor de onderbouwing van aanvragen en verlening van de ontheffingen. Door een duidelijk provinciaal beleid per soort en weergave van voorwaarden waaronder ontheffing kan worden verleend, zal het traject van ontheffingsaanvraag en -verlening naar verwachting vereenvoudigen. In 2019 is de provincie een evaluatietraject gestart naar de uitvoering van de Wet natuurbescherming. Het (ontbreken van) beleid zal daarbij ook worden betrokken. Verderop in dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op waar het ontbreken van kaders o.a. knelpunten oplevert t.a.v. de bevers, de damherten de meeuwen en exoten.

Tegemoetkoming in de faunaschade

Een andere rol voor GS is de in de Wet natuurbescherming neergelegde verplichting om een tegemoetkoming te verstrekken voor de schade aangericht door beschermde dieren zover die schade redelijkerwijs niet of niet geheel ten laste van de benadeelde behoort te blijven waarbij de tegemoetkoming naar billijkheid wordt bepaald. De verplichting van GS hangt dus samen met de mogelijkheden die de benadeelde heeft om de schade te voorkomen. Omdat de mogelijkheden om schade te voorkomen verschillen per provincie (o.a. door verschillen in talrijkheid van dieren en bestrijdingsmogelijkheden en door schorsingen in het kader van juridische procedures), ligt maatwerk per provincie t.a.v. de tegemoetkoming meer voor de hand dan algemene regels voor alle provincies. De FBE

raadt GS aan om bij beslissingen over de (on)mogelijkheden van beheer en schadebestrijding, ook eventuele aanpassingen in de regels voor de tegemoetkoming te betrekken. Bij aanpassingen in de regels voor de tegemoetkoming, is het verstandig om te bekijken of er nog wordt voldaan aan de verplichtingen die de wet stelt.

Draagvlak voor het faunabeheer

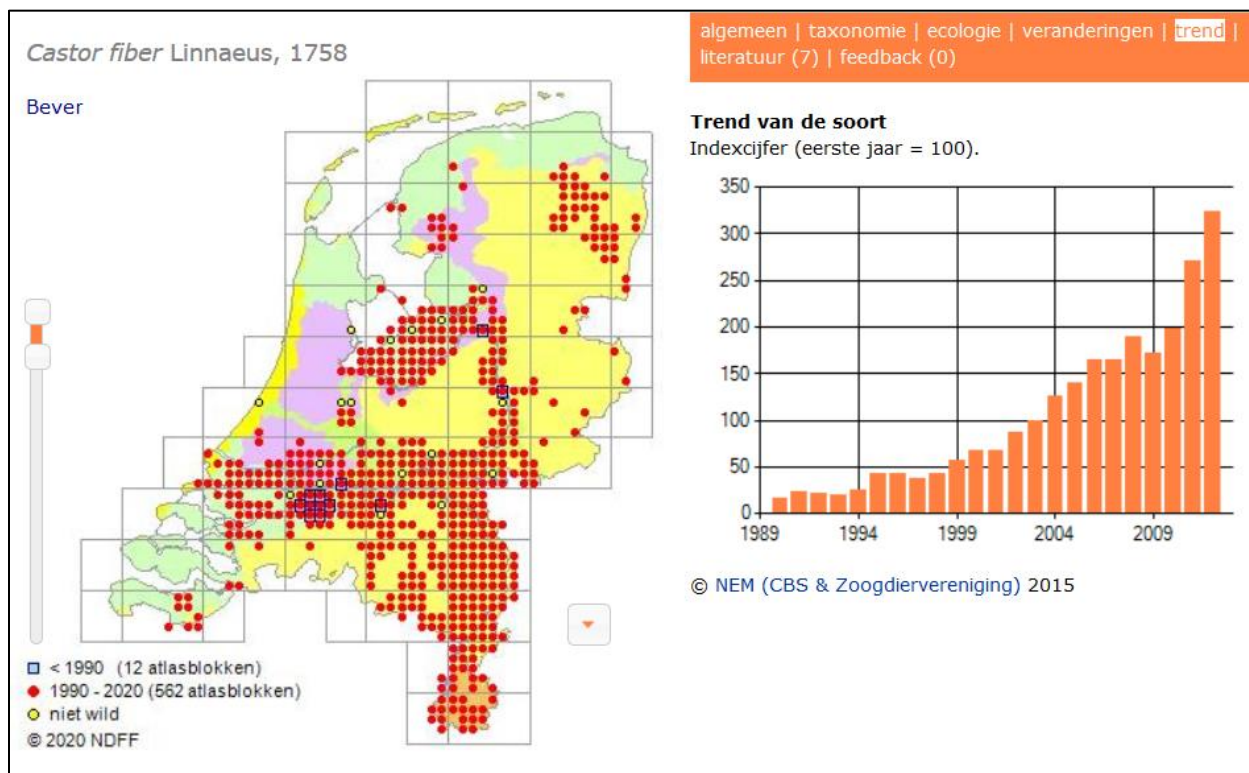
In de FBE werken organisaties met verschillende belangen en inzichten samen. De FBE heeft eerder besloten om concepten van de faunabeheerplannen voortaan ook nog voor te leggen aan maatschappelijke organisaties voor inspraak. Omdat echter de meningen over het faunabeheer breed uiteenlopen, kan nooit aan alle eisen en inzichten tegemoet worden gekomen. De FBE merkt dat de faunabeheerplannen steeds meer onderwerp worden van discussie, ook in de media waarbij de berichtgeving vaak weinig genuanceerd of zelfs incorrect is. De FBE zal daarom in overleg met de provincie bekijken of de communicatie over het faunabeheer moet worden uitgebreid.

Verstoring uitvoering door actiegroepen

Opzettelijke verstoring en verhindering van de uitvoering van het (ganzen)beheer en volgen en langdurig filmen van jagers door actiegroepen komt steeds vaker voor in Zuid-Holland en is onwenselijk. Het realiseren van de doelen van het vastgestelde beheer wordt hierdoor bemoeilijkt. In de Krimpenerwaard zijn er jagers die politiebewaking hebben gekregen, in de Hoeksche Waard is er overleg gestart in de veiligheidsdriehoek. De actiegroep *Animal Rights*, in samenwerking met *Stop de ganzenmoord*, treedt vooral op in de Hoeksche Waard, bij de Reeuwijkse Plassen en op Goeree-Overflakkee. In de Krimpenerwaard is de *Stichting Dierenradar* actief.

Beleid bevers

De bever is het grootste knaagdier van Europa. Na een aantal herintroducties is het aantal dieren in Nederland en Zuid-Holland gestaag toegenomen (afbeelding 2). Bevers kunnen o.a. grote schade aan dijken/openbare veiligheid, gewassen en andere natuurwaarden aanrichten. In Limburg hebben Gedeputeerde Staten in 2016 een beleidslijn vastgesteld waarna de FBE Limburg een faunabeheerplan heeft opgesteld. Op grond daarvan is er in Limburg een ontheffing verleend. Waterschap Vallei en Veluwe, waterschap Rijn en IJssel, waterschap Hollandse Delta, waterschap Rivierenland, Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden en Waterschap Amstel, Gooi en Vecht hebben in overleg met Rijkswaterstaat, de Unie van Waterschappen en de provincies en FBE's Gelderland en Zuid-Holland en de Zoogdierverseniging een beverprotocol opgesteld waarin wordt beschreven in welke situaties er kan worden ingegrepen en wordt voorgeschreven op welke manier. Om de maatregelen die in het protocol worden beschreven te kunnen uitvoeren, willen de waterschappen ontheffing aanvragen bij de provincies. Er is echter in Zuid-Holland geen beleid voor de bever en ook geen faunabeheerplan. Hierdoor is er geen kader op basis waarvan een goed onderbouwde ontheffing voor o.a. doden kan worden aangevraagd en verleend. De provincie Zuid-Holland zal duidelijk moeten aangeven binnen welke voorwaarden zij bereid is ontheffing te verlenen.

Afbeelding 2: **Links:** Verspreiding van de bever in Nederland; **NEM Rechts:** Trend van de bever in Nederland; indexcijfer (eerste jaar = 100) (NDFF Verspreidingsatlas Zoogdieren, 2020)

Beleid damherten

In het faunabeheerplan damherten van de FBE's Noord- en Zuid-Holland – dat gaat over het gebied tussen IJmuiden en Den Haag – zijn vier leefgebieden voor damherten aangewezen: (1) Nationaal Park Zuid-Kennemerland (NH), (2) Amsterdamse Waterleidingduinen, Boswachterij Noordwijk en de Blink (ZH en NH), (3) Coepelduinen (ZH) en (4) Meijendel en Berkheide (ZH). In deelgebieden 1 en 2 bevinden zich grote populaties damherten, in deelgebieden 3 en 4 komen sporadisch damherten voor.

Buiten deze gebieden zijn er in Zuid-Holland nog een paar voor damherten en reeën geschikte leefgebieden. Damherten verdringen reeën uit een gebied. In de Amsterdamse Waterleidingduinen, waar een grote populatie damherten voorkomt, zijn de reeën bijna verdwenen. Buiten geschikte leefgebieden veroorzaken damherten al snel schade aan de verkeersveiligheid, landbouwgewassen en flora en fauna. Damherten komen op steeds meer plaatsen voor in Zuid-Holland. Het zijn hoogst waarschijnlijk ontsnapte of losgelaten dieren uit hertenkampen. Bijvoorbeeld in WBE Hoeksche Waard bevindt zich een snel groeiende populatie die ook regelmatig schade veroorzaakt. Het Rijk had voorheen een beleid voor damherten dat inhield dat er een paar leefgebieden zijn voor damherten en dat daarbuiten een minimale stand wordt nagestreefd. De FBE acht het van belang dat GS een opdracht geven om in Zuid-Holland de stand te beperken buiten de leefgebieden. Er is echter geen beleid voor de damherten. De provincie Zuid-Holland zal duidelijk moeten aangeven binnen welke voorwaarden zij bereid is toestemming te verlenen voor het beheer van damherten buiten het plangebied van het vigerende faunabeheerplan.

Beleid meeuwen in stedelijk gebied

In Zuid-Holland is er een faunabeheerplan van kracht voor beheer van meeuwen (bewerken van eieren) in de havengebieden van Rotterdam, Dordrecht en Alblasserdam. Voor de bestrijding van meeuwen in steden was tot 2017 het Rijk het bevoegde gezag. Onder de Wet natuurbescherming is de provincie dit

FBE Zuid-Holland

© Faunabeheereenheid Zuid-Holland | Postbus 85881 | 2508 CN | Den Haag
tel (085) 210 3628 | info@fbez.nl | www.fbez.nl

geworden. Het Rijk heeft in het verleden ontheffingen afgegeven voor bestrijding van meeuwen (vervangen eieren) in o.a. Leiden, Katwijk en Den Haag. Er is echter geen beleid voor de meeuwen. De provincie Zuid-Holland zal moeten aangeven binnen welke voorwaarden zij meeuwenbeheer in steden wil toestaan.

Beleid exoten en verwilderde dieren

Invasieve exoten zijn geen beschermde soorten op grond van de Wet natuurbescherming in de zin dat het niet verboden is ze te vangen of doden. Ze kunnen dus zonder toestemming worden bestreden. Voor het gebruik van bepaalde middelen voor doden of vangen, zoals het geweer en aanverwante vereisten om een geweer te mogen gebruiken (bijv. jachtveld en bebouwde kom) is wel een opdracht nodig. In Zuid-Holland is voor de bestrijding van een aantal exoten de aanwijzing uit 2012 van kracht. Deze aanwijzing maakt het mogelijk de daarin genoemde (invasieve) exoten te bestrijden met de in de aanwijzing opgenomen middelen en door een specifieke benoemde groep bestrijders. Voor de huiskraai is er een specifieke regeling en dat geldt ook voor de rosse stekelstaart, de beverrat en muskusrat (naast de regeling in de aanwijzing van 2012).

De provincie Zuid-Holland heeft echter (nog) geen apart beleid voor (invasieve) exoten opgesteld, zoals halsbandparkiet. Dit is wel wenselijk, ook omdat de provincie verplicht is tot het uitvoeren van bestrijding of beheer van Unielijstsoorten. Voor juist deze soorten geldt dat ze in Zuid-Holland, met uitzondering van enkele soorten, niet vaak worden waargenomen. Het is moeilijk om deze soorten op te sporen, dus als ze worden waargenomen dan zouden ze ook onmiddellijk met het geweer - of met vangkooi eventueel gecombineerd met opvang - moeten kunnen worden bestreden.

Convenant vliegveiligheid Schiphol en Rotterdam The Hague Airport

Om de vliegveiligheid rond Schiphol te bevorderen hebben partijen⁴ het *Convenant reduceren risico vogelaanvaringen Schiphol 2016–2018* (Staatscourant 2016 nr. 28410;1 juni 2016) verlengd tot 1 april 2020. Dit convenant is een voortzetting van het eerste convenant reduceren risico vogelaanvaringen (dat een looptijd had van drie jaar) van 16 april 2012 en zal worden geëvalueerd. In 2019 is gewerkt aan een vergelijkbaar convenant voor Rotterdam The Hague Airport maar het lijkt erop dat dit convenant er niet zal komen.

Inzet vangkooi bij bestrijding van kraaien ter bescherming van weidevogels

De FBE heeft in 2019 de aangevraagde ontheffing in aanvulling op de landelijke vrijstelling, voor het doden door middel van cervicale dislocatie, voor het uit het lijden verlossen van gewonde zwarte kraaien en kauwen, alsmede voor het gebruik van het geweer een half uur voor zonsopkomst en binnen de afpalingskring van een eendenkooi, ontvangen. Een vangkooi is een effectief middel voor de bestrijding van zwarte kraaien. Ter bescherming van weidevogels zou dit middel – op basis van ontheffing - moeten kunnen worden ingezet. De wetgeving geeft echter op het ogenblik alleen de mogelijkheid om gevangen kraaien te doden met het geweer. Het doden van gevangen kraaien met de hand is een beter middel uit het oogpunt van dierenwelzijn en kan ook in meer situaties veilig worden ingezet. De algemene maatregel van bestuur waarin de mogelijke middelen zijn opgenomen, zou moeten worden aangepast om doden met de hand mogelijk te maken.

⁴ De Vereniging van Nederlandse Verkeersvliegers (VNV), Schiphol Nederland BV, Vereniging Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en landschap Noord-Holland, Land- en Tuinbouworganisatie (LTO) Nederland, Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haarlemmermeer, De colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht en De Staat der Nederlanden.

3. Rapportage jacht, beheer en schadebestrijding per diersoort

Inleiding

In dit hoofdstuk volgen per diersoort de rapportages over de uitgevoerde jacht, beheer en schadebestrijding. Daarnaast zijn er gegevens over de in 2019 door de WBE's uitgevoerde tellingen van ganzen, knobbelzwanen, damherten, reeën, hazen, fazanten en konijnen opgenomen. Ten aanzien van de populatieontwikkeling wordt er verwezen naar de beschrijving in de vastgestelde faunabeheerplannen. Er zijn op het ogenblik geen telgegevens op WBE-niveau beschikbaar van de populaties van de wilde eend en houtduif. De FBE neemt deel in een landelijke werkgroep van BIJ12 aangaande de uniformering van tellingen waarin ook wordt onderzocht hoe deze soorten het beste kunnen worden gemonitord.

Rotterdam The Hague Airport

Rotterdam The Hague Airport heeft een ontheffing **ODH-2018-00140966**, voor het vangen en doden van vogels, vossen, konijnen en hazen, alsmede het opzettelijk beschadigen en vernielen van nesten, rustplaatsen en eieren van vogels op het terrein van het vliegveld te Rotterdam. Registraties op deze ontheffing zijn niet apart opgenomen in de tabellen bij de diersoorten maar maken onderdeel uit van de registraties op ontheffing van WBE Delfland.

Damhert

Op basis van het faunabeheerplan [Damherten in het Noord- en Zuid-Hollandse duingebied 2016-2020](#) van de FBE Noord-Holland en de FBE Zuid-Holland is beheer van damherten in Zuid-Holland mogelijk op grond van twee ontheffingen. Het beheer wordt uitgevoerd binnen het Zuid-Hollandse plangebied van het faunabeheerplan dat samenvalt met het werkgebied van de WBE Duin- en Bollenstreek. Het plangebied bestaat uit het leefgebied voor damherten - waarin ook een bufferzone ligt aan de buitenzijde van het leefgebied daar waar geen damhert-kerend raster staat - en een gebied buiten het leefgebied dat bestaat uit bebouwde en agrarische (met name bloembollen) grond.

Ontheffing ODH-2015-00718971 staat het opzettelijk verontrusten en doden van damherten toe gedurende het gehele etmaal, met gebruikmaking van geweren, honden (niet zijnde lange honden), kunstmatige lichtbronnen en binnen de bufferzone ook de geluiddemper. Deze ontheffing is geldig buiten het leefgebied van de damherten en in de bufferzone van het leefgebied die ligt in de Blink en Boswachterij Noordwijk.

Ontheffing ODH-2015-00731196 staat het opzettelijk verontrusten en doden van damherten toe gedurende het gehele etmaal met het doel om de voorjaarstand van 800 damherten voor het hele leefgebied (Zuid-Holland en Noord-Holland⁵) tot stand te brengen, met gebruikmaking van geweren, honden (niet zijnde lange honden), kunstmatige lichtbronnen en geluiddempers. Deze ontheffing is geldig binnen het leefgebied Amsterdamse Waterleidingduinen, De Blink en Boswachterij Noordwijk maar buiten de bufferzone.

Daarnaast is er gebruik gemaakt van het **aanwijzingsbesluit PZH-2010-178900422**, dat geldig is in de gehele provincie, ter voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige damherten en in het belang van de openbare veiligheid (op basis van dit laatste belang kan alleen worden opgetreden in het plangebied van het faunabeheerplan).

De uitvoerders rapporteren over: het afschot, het valwild en de voorjaarsstelling. Het afschot betreft damherten die op grond van de ontheffingen zijn geschoten in Zuid-Holland binnen en buiten het leefgebied. Het valwild betreft de damherten die zijn betrokken bij een aanrijding, damherten die uit hun

⁵ In Noord-Holland wordt een soortgelijk beheer uitgevoerd.

lijden zijn verlost en damherten die dood zijn gevonden. Een uitgebreide beschrijving van het uitgevoerde beheer en de tellingen is te vinden in de vastgestelde tel- en beheerrapporten die op onze [website](#) staan.⁶

Maatregelen

In 2019 zijn er in Zuid-Holland 344 damherten in het Zuid-Hollandse plangebied geschoten en zijn er 8 aanrijdingen geregistreerd. In de Hoeksche Waard, waar zich ook een populatie damherten bevindt, is er in 2019 geen damhert geschoten maar wel zijn er twee damherten dood aangetroffen waarvan er één betrokken was bij een aanrijding.

Tabel 1: Gerapporteerd afschot damherten. Zuid-Holland, 2019

WBE	N2000	Buiten N2000	Totaal
Duin- en Bollenstreek	251	93	344
Zuid-Holland	251	93	344

Tabel 2: Gerapporteerd valwild damherten. Zuid-Holland, 2019

WBE	N2000		Buiten N2000		Totaal
	Aanrijding	Overig	Aanrijding	Overig	
Duin- en Bollenstreek	1	2	7	3	13
Hoeksche Waard	0	0	1	1	2
Zuid-Holland	1	2	8	4	15

Kwantitatieve populatiegegevens

De damherten worden jaarlijks in het voorjaar geteld volgens het vastgestelde telprotocol. Voor de uitgebreide telrapportage van de damhert- en reetelling in het Noord- en Zuid-Hollandse duingebied verwijzen wij naar onze website.⁷ In de Hoeksche Waard is de minimaal aanwezige populatie 17. In en rond de polder Westveen binnen het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen en de Haeck zijn 12 damherten geteld.

Tabel 3: Telresultaten voorjaarstelling damherten in het plangebied van het faunabeheerplan, 2019

Deelgebied in provincie	Binnen leefgebied	Buiten leefgebied	Totaal
A Noord-Holland	456	76	532
B Noord-Holland/Zuid-Holland	3.303	6	3.309
C Zuid-Holland	0	0	0
D Zuid-Holland	1	0	1
Totaal plangebied	3.760	82	3.842

Tabel 4: Telresultaat voorjaarstelling damherten in de rest van Zuid-Holland, 2019

WBE	Damhert mn	Damhert vr	Totaal
De Aarlanden	5	7	12
Hoeksche Waard	5	12	17

⁶ De beheerrapportages, telrapportages en het telprotocol zijn te vinden op <https://www.FBE.nl/telrapporten>

⁷ De telrapportages en het telprotocol zijn te vinden op <https://www.FBE.nl/telrapporten>

Ree

Per 31 oktober 2018 is de geldigheid van het faunabeheerplan ree 2013-2018 verlopen. De FBE bereidt een nieuw faunabeheerplan voor, dat in 2020 gereed zal zijn. Op basis van het goedgekeurde faunabeheerplan zal de FBE een nieuwe ontheffing voor beheer van reeën aanvragen.

In het kader van de verkeersveiligheid is het van belang dat er in de tussenliggende periode in de nabijheid van bepaalde wegen in Zuid-Holland, waar reeën in het verleden regelmatig aanrijdingen hebben veroorzaakt, ingegrepen kan worden.

Op 29 november 2018 is daarom opdracht ODH-2018-00142038 afgegeven. Met besluit ODH-2019-00144968 van 20 december 2019 is de geldigheid van de opdracht gewijzigd tot uiterlijk 1 december 2020.

Opdracht ODH-2018-00142038 staat beperking van de omvang van de populatie ree in de omgeving van bepaalde wegen in de provincie Zuid-Holland toe, met gebruikmaking van geweren van een uur voor zonsopkomst tot een uur na zonsondergang en met gebruikmaking van honden, niet zijnde lange honden, ter ondersteuning bij het opsporen van gewonde reeën.

De opdracht geldt voor de volgende wegen:

A. Wildbeheereenheid Voorne:

- a. N57 (Dammenweg) van het Brielse Meer tot aan het Haringvliet;
- b. N497 (Provinciale weg) te Hellevoetsluis;
- c. Rondeweiweg te Rockanje;
- d. Vleerdamsedijk te Rockanje;
- e. Middeweg/Berkenrijs te Rockanje;
- f. N496 (Westvoorneweg) te Rockanje, van de kruising met de Valweg/Molendijk tot de kruising met de Rietdijk;
- g. Vogelenzangweg te Rockanje.

B. Wildbeheereenheid Duin- en Bollenstreek:

- a. N440/N14 (Landscheidingsweg) van de Hubertustunnel tot de kruising met de N44 te Den Haag;
- b. N441 te Wassenaar/Katwijk aan Zee;
- c. Duinweg te Noordwijk van de kruising met de Duindamseweg tot aan de kruising met Het Lappennest;
- d. Randweg te Noordwijk van de kruising met de Duindamseweg tot aan de kruising met de Langevelderweg.

C. Wildbeheereenheid Hoeksche Waard:

- a. A29 van het Haringvliet tot aan de parkeerplaats Oude Kreek te Klaaswaal;
- b. Lange Eendrachtsweg te Goudswaard;
- c. Hogeweg te Zuid-Beijerland.

D. Wildbeheereenheid Goeree Overflakke:

- a. N57 van het begin van de Brouwersdam tot aan hectometerpaaltje 32,6.

De opdracht geldt tot een afstand van maximaal 500 meter aan beide zijden van hierboven genoemde wegen, tenzij binnen deze afstand tot de weg er sprake is van de aanwezigheid van een obstakel, waarvan het aannemelijk is dat dit een ree de toegang tot de weg belemmert, zoals een hek met een hoogte van minimaal twee meter of aaneengesloten bebouwing.

Daarnaast is er gebruik gemaakt van het **aanwijzingsbesluit PZH-2010-178900422** ter voorkoming en bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige reeën.

Maatregelen

Net als bij de damherten, worden voor de reeën het afschot, het valwild en de tellingen bijgehouden. (Tabel 5 en 6)

Tabel 5: Gerapporteerd beheer reeën per WBE/Beheergebied. Zuid-Holland – 2019

WBE	Aantal
Goeree-Overflakkee	7
Hoeksche Waard	2
Voorne	42
Zuid-Holland	51

Tabel 6: Gerapporteerd valwild per WBE/Beheergebied opgesplitst naar totaal valwild en aanrijdingen. Zuid-Holland - 2019

WBE	Totaal	Waarvan aanrijdingen
Alblasserwaard-Oost	5	5
Alblasserwaard-West	3	1
Duin- en Bollenstreek	48	22
Eiland IJsselmonde	9	3
Goeree-Overflakkee	74	63
Hoeksche Waard	78	25
Krimpenerwaard	1	1
Putten	25	22
Voorne	59	46
Zuid-Holland	302	188

Kwantitatieve populatiegegevens

Jaarlijks worden in heel Nederland in het voorjaar de reeën geteld. In 2019 zijn er in Zuid-Holland in totaal 2.242 reeën geteld waarvan 724 mannelijke en 1.084 vrouwelijke. Van 280 reeën kon het geslacht en de leeftijd niet worden vastgesteld. Het aantal getelde reeën geeft een ondergrens van de aanwezige populatie (de minimaal aanwezige populatie). (Tabel 7)

Tabel 7: Telresultaten van de reetelling. Zuid-Holland – 2019

WBE	Mannelijk	Vrouwelijk	Onbekend	Totaal
Alblasserwaard-Oost & West	65	110	4	179
Duin- en Bollenstreek	126	194	73	393
Goeree-Overflakkee	166	275	3	444
Hoeksche Waard	129	218	36	383
Putten	38	41	17	96
Voorne	200	246	147	593
Zuid-Holland	724	1.084	280	2.088

Konijn

Het konijn kan gedurende het gehele jaar worden bestreden op basis van de landelijke vrijstelling en worden bejaagd in de geopende jachtperiode (15 augustus tot en met 31 januari). Het faunabeheerplan jachtsoorten 2017-2023 op basis waarvan deze bestrijding en jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

Op basis van het faunabeheerplan jachtsoorten is ontheffing ODH-2018-00143355, ter bestrijding van konijnen, afgegeven op 11 februari 2019.

Ontheffing ODH-2018-00143355 staat het vangen en doden van konijnen toe, in en bij dijken en kaden, in en bij taluds van wegen en spoorwegen, op industrieterreinen, op begraafplaatsen en op sportvelden, gedurende het gehele etmaal, ook in en nabij de bebouwde kom en in velden die niet voldoen aan de jachtveldvereisten en binnen de afpalingskring van een eendenkooi, met (luchtdruk)geweer, honden, fretten en buidels, vangkooien en kunstmatige lichtbronnen.

De FBE geeft toestemming voor het gebruik van deze ontheffing op basis van een plan van aanpak. De ontheffing wordt gebruikt door beheerders van (spoor)wegen, bedrijven en gemeenten.

De in 2019 van kracht zijnde ontheffing **ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van konijnen toe, zie hiervoor de informatie op p. 12.

Maatregelen

De uitvoerders kunnen hun geschoten of gevangen konijnen op twee manieren in Dora invoeren: op jacht/vrijstelling en op ontheffing. In 2019 zijn er in totaal 10.162 konijnen gerapporteerd waarvan 3.993 op jacht/vrijstelling en 6.169 op ontheffing.

Tabel 8: Gerapporteerde geschoten of gevangen konijnen op basis van jacht/vrijstelling en op ontheffing. Zuid-Holland – 2019

WBE	Ontheffing		Jacht/Vrijstelling		WBE Totaal
	N2000	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	
Alblasserwaard-Oost	0	94	0	50	144
Alblasserwaard-West	0	0	0	3	3
De Aarlanden	0	7	0	14	21
Delfland	0	34	0	13	47
Duin- en Bollenstreek	1.623	9	0	43	1.675
Eiland IJsselmonde	0	0	0	20	20
Goeree-Overflakkee	3	92	0	80	175
Hoeksche Waard	0	15	1	97	113
Krimpenerwaard	0	0	0	13	13
Putten	0	0	0	6	6
Schieland	0	306	0	121	427
Voorne	0	3.986	0	3.532	7.518
Zuid-Holland	1.626	4.543	1	3.992	10.162

Tabel 9: Gerapporteerde geschoten of gevangen konijnen met behulp van kunstlicht op basis van de ontheffing. Zuid-Holland – 2019

WBE	Met kunstlicht	Zonder kunstlicht
Alblasserwaard-Oost	0	94
De Aarlanden	0	7
Delfland	17	17
Duin- en Bollenstreek	1.608	24
Goeree-Overflakkee	70	25
Hoeksche Waard	6	9
Schieland	242	64
Voorne	2.357	1.629
Zuid-Holland	4.300	1.869

Kwantitatieve populatiegegevens

Tijdens de konijntelling in het havengebied ten behoeve van de ontheffing zijn er 1.425 konijnen geteld. Tijdens de trendtelling van het kleinwild zijn er 443 konijnen geteld in de provincie. Deze telling vindt plaats in representatieve telsectoren die samen circa 10% van de WBE beslaan.

Tabel 10: Telresultaten van de kleinwildtelling konijn. Zuid-Holland - 2019

WBE	Konijn
Ade	1
Alblasserwaard-Oost	92
Alblasserwaard-West	0
De Aarlanden	0
Duin- en Bollenstreek	225
Eiland IJsselmonde	33
Goeree-Overflakkee	60
Hoeksche Waard	15
Krimpenerwaard	0
Putten	2
Reeuwijk e.o.	9
Rijnland Zuid	4
Schieland	2
Voorne	0
Zuid-Holland	443

Rechtszaken

Tegen de ontheffing verleend op 11 februari 2019 is bij de rechtbank Den Haag beroep ingesteld door Fauna4life en Animal Rights. Er is in 2019 geen zitting geweest.

Haas en fazant

De haas kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (15 oktober tot en met 31 december). Het faunabeheerplan jachtsoorten 2017-2023 op basis waarvan deze jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

Er is nog geen nieuwe ontheffing op basis van het faunabeheerplan jachtsoorten voor schadebestrijding van hazen buiten de jacht.

De fazant kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (fazantheen 15 oktober tot en met 31 januari, fazanthen 15 oktober tot en met 31 december). Het faunabeheerplan jachtsoorten 2017-2023 op basis waarvan deze jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

Vanwege de ontwikkelingen in de staat van instandhouding van de fazant in combinatie met de geringe omvang van de schade heeft de FBE de in 2018 ingediende aanvraag voor ontheffing ingetrokken op 21 mei 2019.

De in 2019 van kracht zijnde ontheffing **ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van hazen toe, zie hiervoor de informatie op p. 12.

Maatregelen

Tabel 11: Gerapporteerd afschot hazen op jacht en op ontheffing. Zuid-Holland - 2019

WBE	Ontheffing	Jacht		Totaal
	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	
Ade	0	0	1.170	1.170
Alblasserwaard-Oost	0	0	1.911	1.911
Alblasserwaard-West	0	0	1.131	1.131
De Aarlanden	0	0	2.261	2.261
Delfland	6	0	582	588
Duin- en Bollenstreek	0	0	655	655
Eiland IJsselmonde	0	0	413	413
Goeree-Overflakkee	0	0	908	908
Hoeksche Waard	0	168	3.331	3.499
Krimpenerwaard	0	0	1.640	1.640
Putten	0	0	691	691
Reeuwijk e.o.	0	124	1.230	1.354
Rijnland Zuid	0	0	819	819
Schieland	0	0	631	631
Voorne	0	0	564	564
Zuid-Holland	6	292	17.937	18.235

Tabel 12: Gerapporteerd afschot fazanten op jacht. Zuid-Holland – 2019

WBE	N2000	Buiten N2000	Totaal
Ade	0	31	31
Alblasserwaard-Oost	0	183	183
Alblasserwaard-West	0	41	41
De Aarlanden	0	56	56
Delfland	0	153	153
Eiland IJsselmonde	0	198	198
Goeree-Overflakkee	0	507	507
Hoeksche Waard	42	451	493
Krimpenerwaard	0	136	136
Putten	0	60	60
Reeuwijk e.o.	20	53	73
Rijnland Zuid	0	50	50
Schieland	0	202	202
Voorne	0	136	136
Zuid-Holland	62	2.257	2.319

Kwantitatieve populatiegegevens

Tijdens de kleinwildtelling van 2019 zijn er 1.656 fazanten en 6.188 hazen geteld. Deze telling vindt plaats in representatieve telsectoren die samen circa 10% van de WBE beslaan.

Tabel 13: Telresultaten kleinwildtelling fazant en haas. Zuid-Holland - 2019

WBE	Fazant	Haas
Ade	11	233
Alblasserwaard-Oost	230	994
Alblasserwaard-West	362	1.444
De Aarlanden	47	324
Duin- en Bollenstreek	4	128
Eiland IJsselmonde	115	154
Goeree-Overflakkee	390	644
Hoeksche Waard	171	867
Krimpenerwaard	42	305
Putten	70	178
Reeuwijk e.o.	73	533
Rijnland Zuid	25	72
Schieland	35	151
Voorne	81	161
Zuid-Holland	1.656	6.188

Houtduif

De houtduif kan gedurende het gehele jaar worden bestreden op basis van de landelijke vrijstelling en kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (15 oktober tot en met 31 januari). Het faunabeheerplan jachtsoorten 2017-2023 op basis waarvan deze bestrijding en jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

De in 2019 van kracht zijnde ontheffing **ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van houtduiven toe, zie hiervoor de informatie op p. 12.

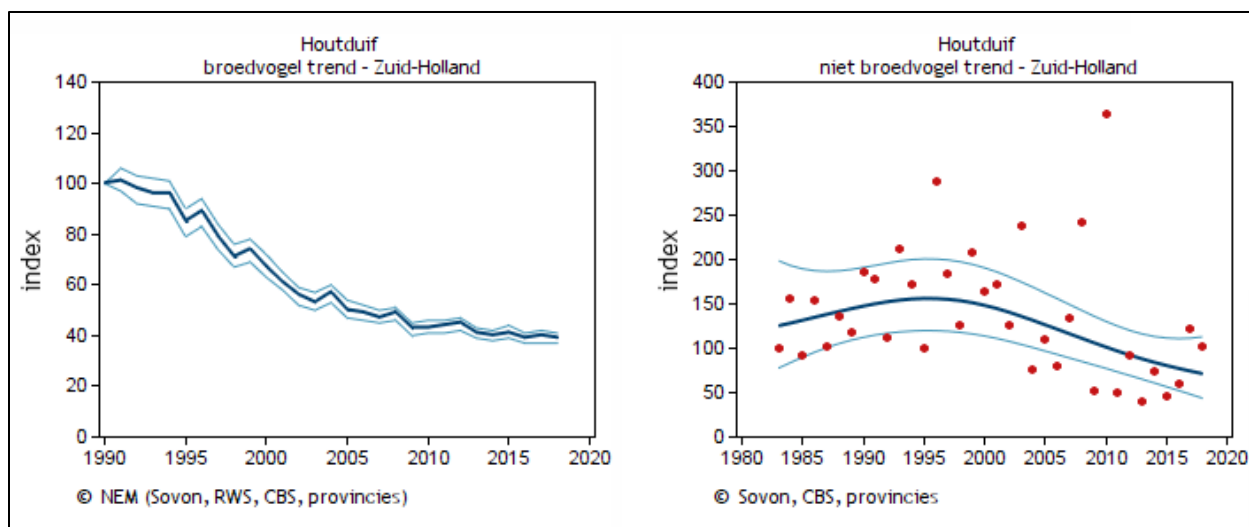
Maatregelen

Tabel 14: Gerapporteerd afschot van houtduiven op jacht, vrijstelling en ontheffing Zuid-Holland – 2019

WBE	Ontheffing	Vrijstelling		Jacht	WBE Totaal
	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	Buiten N2000	
Ade	0	0	437	2	439
Alblasserwaard-Oost	0	0	411	16	427
Alblasserwaard-West	0	7	205	14	226
De Aarlanden	0	0	1.505	64	1.569
Delfland	82	0	1.679	6	1.767
Duin- en Bollenstreek	0	0	342	64	406
Eiland IJsselmonde	0	0	1.594	14	1.608
Goeree-Overflakkee	0	0	2.096	68	2.164
Hoeksche Waard	0	186	3.462	6	3.654
Krimpenerwaard	0	0	318	3	321
Putten	0	0	1.003	14	1.017
Reeuwijk e.o.	0	3	160	4	167
Rijnland Zuid	0	0	1.673	8	1.681
Schieland	0	0	3.862	24	3.886
Voorne	0	9	1.148	13	1.170
Zuid-Holland	82	205	19.895	320	20.502

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling verwijzen wij u naar het faunabeheerplan jachtsoorten dat op de website van de FBE staat. Hieronder is een update opgenomen van de trendgegevens. (Afbeelding 3)

Afbeelding 3: Trendgegevens houtduif in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2020)⁸

Wilde eend

De wilde eend kan worden bejaagd in de geopende jachtperiode (15 augustus tot en met 31 januari). Het faunabeheerplan jachtsoorten 2017-2023 op basis waarvan deze jacht wordt uitgevoerd, is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

De FBE heeft de in 2018 ingediende aanvraag voor ontheffing ingetrokken op 14 oktober 2019.

De in 2019 van kracht zijnde ontheffing **ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van wilde eenden toe, zie hiervoor de informatie op p. 12.

⁸ De punten in de grafieken geven de ingevoerde waarden weer. Op basis daarvan is de trend berekend, maar die heeft altijd een bepaalde onzekerheid. Deze onzekerheid is door de lichtblauwe lijnen boven en onder de donkerblauwe lijn weergegeven.

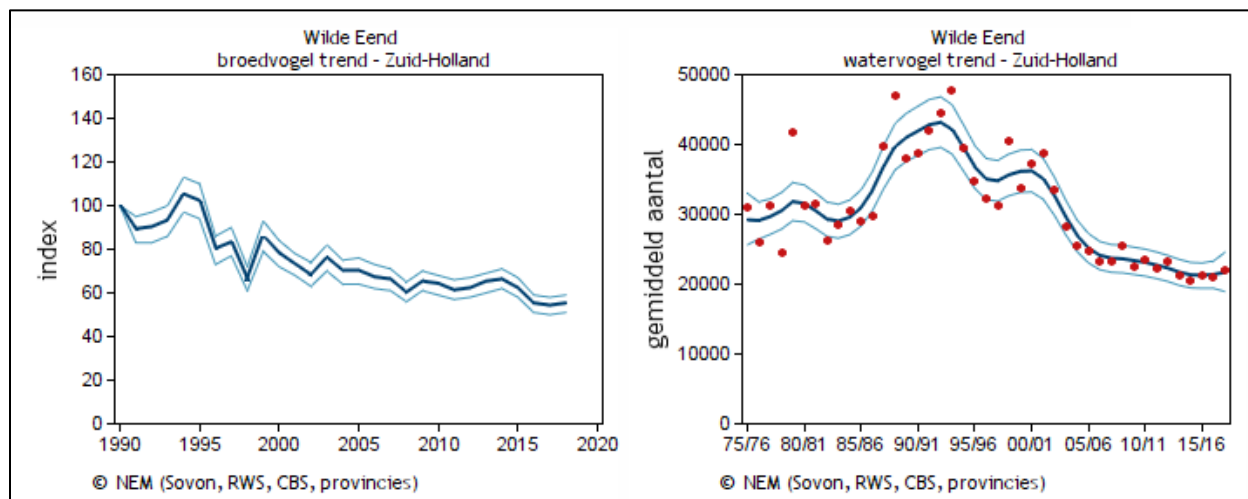
Maatregelen

Tabel 15: Gerapporteerd afschot van wilde eenden op basis van jacht en ontheffing. Zuid-Holland - 2019

WBE	Ontheffing	Jacht		Totaal
	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	
Ade	0	0	1.082	1.082
Alblasserwaard-Oost	0	0	3.395	3.395
Alblasserwaard-West	0	0	1.836	1.836
De Aarlanden	0	0	2.226	2.226
Delfland	20	0	796	816
Duin- en Bollenstreek	0	0	1.126	1.126
Eiland IJsselmonde	0	0	214	214
Goeree-Overflakkee	0	0	2.191	2.191
Hoeksche Waard	0	158	1.387	1.545
Krimpenerwaard	0	0	2.324	2.324
Putten	0	79	424	503
Reeuwijk e.o.	0	116	2.245	2.361
Rijnland Zuid	0	0	1.229	1.229
Schieland	0	0	842	842
Vijfheerenlanden	0	0	4	4
Voorne	0	0	616	616
Zuid-Holland	20	353	21.937	22.310

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling verwijzen wij u naar het faunabeheerplan jachtsoorten dat op de website van de FBE staat. Hierna is een update opgenomen van de trendgegevens (afbeelding 4).

Afbeelding 4: Trendgegevens wilde eend in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2020)

FBE Zuid-Holland

© Faunabeheereenheid Zuid-Holland | Postbus 85881 | 2508 CN | Den Haag
tel (085) 210 3628 | info@fbezh.nl | www.fbezh.nl

Ganzen

De Canadese gans kan onder de Wet natuurbescherming gedurende het gehele jaar worden bestreden op basis van de **landelijke vrijstelling**.

Op basis van het **aanwijzingsbesluit PZH-2012-349284462** en het aanvullende besluit ODH-2015-00016238 kan de stand van de Indische gans, nijlgans en gedomesticeerde grauwe gans (soepgans) beperkt worden met gebruikmaking van hagel- en/of kogelgeweer, vangkooi, kastval en netten.

Op basis van het faunabeheerplan ganzen Zuid-Holland 2015-2020 is beheer van ganzen uitgevoerd op twee ontheffingen en één opdracht.

Opdracht ODH-2017-00035383 (vangen van ganzen in de ruiperiode) staat toe: het beperken van de omvang van de populatie van de grauwe gans, brandgans, Canadese gans en gedomesticeerde grauwe gans door middel van vangen en daarna doden met CO₂ in de ruiperiode.

Ontheffing ODH-2015-00726168 (bestrijding ganzen winterperiode) staat het doden van kolganzen en grauwe ganzen toe op percelen met kwetsbare gewassen (alle landbouwgewassen met uitzondering van oogstresten, groenbemesters en overjarig grasland).

Met uitzondering van percelen gelegen in de volgende Natura 2000-gebieden:

- Biesbosch;
- Boezems Kinderdijk;
- Broekvelden, Vettenbroek & Polder Stein;
- Donkse Laagten;
- Grevelingen;
- Haringvliet;
- Hollands Diep;
- Duinen Goeree & Kwade Hoek;
- Nieuwkoopse Plassen & De Haeck;
- Oudeland van Strijen;
- Krammer-Volkerak;
- De Wilck;
- Zouweboezem.

Bij het doden kan gebruik worden gemaakt van geweren een half uur voor zonsopkomst tot zonsondergang, honden (niet zijnde lange honden) en niet-levende lokvogels. Het doden kan worden uitgevoerd in de regio Noordelijke Delta van 1 november tot en met 14 februari en in de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland Noord van 1 november tot en met 29 februari. De grens tussen beide provinciedelen wordt gevormd door de Nieuwe Waterweg, Nieuwe Maas, de Noord en de Beneden-Merwede (van west naar oost). Er dienen preventieve middelen in het veld te worden opgesteld volgens de normen van het Faunafonds.

Ontheffing ODH-2015-00745305 (beheer ganzen zomerperiode) aangepast door beslissing op bezwaar PZH-2016-570065450 staat toe:

- Het opzettelijk verontrusten en doden van broedparen (koppelvormende ganzen) van de grauwe gans en Canadese gans in de provincie Zuid-Holland. Met gebruikmaking van geweren van zonsopkomst tot zonsondergang, honden (niet zijnde lange honden), niet-levende lokvogels, lokfluiten, lokvoer, mechanische en elektronische lokinstrumenten en geluidsnabootsingen.
- Het opzettelijk verontrusten en doden kan worden uitgevoerd in de regio Noordelijke Delta van 1 februari tot en met 14 februari en in de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland Noord van 1 februari tot en met 29 februari. De grens tussen beide provinciedelen wordt

gevormd door de Nieuwe Waterweg, Nieuwe Maas, de Noord en de Beneden-Merwede (van west naar oost).

- Het zoeken, rapen, uit het nest nemen, beschadigen of vernielen van eieren en het beschadigen, vernielen, uithalen en wegnemen of verstoren van nesten van grauwe gans, kolgans, brandgans en Canadese gans in de provincie Zuid-Holland in de periode 1 februari tot en met 30 juni.
- Het opzettelijk verontrusten en doden van grauwe ganzen, kolganzen, brandganzen en Canadese ganzen. Met gebruikmaking van geweren van zonsopkomst tot zonsondergang, honden (niet zijnde lange honden), lokvogels, lokfluiten, lokvoer, mechanische en elektronische lokinstrumenten en geluidsnabootsingen.
- Het opzettelijk verontrusten en doden kan worden uitgevoerd in de regio Noordelijke Delta van 15 februari tot en met 31 oktober en in de regio's Delfland en Schieland, Veenweiden en Zuid-Holland Noord van 1 maart tot en met 31 oktober. De grens tussen beide provinciedelen wordt gevormd door de Nieuwe Waterweg, Nieuwe Maas, de Noord en de Beneden-Merwede (van west naar oost).

Er is tevens een **provinciale vrijstelling** voor de grauwe gans, kolgans, brandgans en Canadese gans. Gedeputeerde Staten hebben het van kracht zijnde faunabeheerplan voor de ganzen van toepassing verklaard op de uitvoering van deze provinciale vrijstelling. In aanvulling op wat is toegestaan in de ontheffingen (zomerperiode en winterperiode), is het toegestaan om op te treden van een half uur voor zonsopkomst tot zonsopkomst en van zonsondergang tot een half uur na zonsondergang. Daarnaast mogen gewonde ganzen met een slag- snij- of steekwapen worden gedood. Optreden op basis van de vrijstelling alleen, zonder ontheffing, is niet mogelijk.

De in 2019 van kracht zijnde ontheffing **ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van diverse ganzensoorten toe, zie hiervoor de informatie op p. 12.

Maatregelen

Tabel 16: Gerapporteerd afschot van ganzen op basis van ontheffing en vrijstelling. Zuid-Holland – 2019

WBE	Brandgans	Canadese gans	Grauwe gans	Indische gans	Kolgans	Nijlgans	Soepgans	Totaal
N2000								
Alblasserwaard-West	0	27	112	0	0	6	0	145
De Aarlanden	11	14	474	0	0	34	3	536
Goeree-Overflakkee	346	11	188	0	0	4	0	549
Hoeksche Waard	114	668	1.460	0	0	76	49	2.367
Putten	0	0	75	0	0	0	0	75
Reeuwijk e.o.	202	56	899	2	141	80	0	1.380
Voorne	0	0	9	0	0	12	0	21
Zuid-Holland	673	776	3.217	2	141	212	52	5.073
Buiten N2000								
Ade	138	463	1.029	0	102	604	10	2.346
Alblasserwaard-Oost	300	560	1.543	0	269	662	0	3.334
Alblasserwaard-West	137	354	950	0	456	460	0	2.357
De Aarlanden	27	279	2.863	0	184	353	0	3.706
Delfland	110	2.286	1.734	1	370	1.160	23	5.684
Duin- en Bollenstreek	177	689	981	0	1	1.013	5	2.866
Eiland IJsselmonde	1	58	546	0		249	0	854
Goeree-Overflakkee	4.198	302	7.382	2	83	137	3	12.107
Hoeksche Waard	1.424	837	7.903	0	216	918	15	11.313
Krimpenerwaard	126	1.058	4.612	0	184	896	18	6.894
Putten	961	810	1.828	0	241	686	0	4.526
Reeuwijk e.o.	1.182	354	4.037	0	217	802	9	6.601
Rijnland Zuid	88	997	1.507	0	170	320	5	3.087
Schieland	89	444	1.504	0	14	575	13	2.639
Voorne	68	355	1.073	0	7	272	4	1.779
Zuid-Holland	9.026	9.846	39.492	3	2.514	9.107	105	70.093
N2000 & Buiten N2000								
Zuid-Holland	9.699	10.622	42.709	5	2.655	9.319	157	75.166

Tabel 17: Aantal bewerkte eieren per WBE. Zuid-Holland – 2019

WBE	Brandgans	Canadese gans	Grauwe gans	Indische gans	Kolgans	Nijlgans	Soepgans	Totaal
N2000								
Alblasserwaard-West	0	66	76	0	68	0	0	210
De Aarlanden	0	38	1.180	0	0	116	24	1.358
Goeree-Overflakkee	0	0	21	0	0	0	0	21
Hoeksche Waard	0	476	700	0	0	0	0	1.176
Putten	0	0	0	0	0	0	0	0
Reeuwijk e.o.	441	31	1.932	0	0	7	4	2.415
Voorne	0	0	0	0	0	0	0	0
Zuid-Holland	441	611	3.909	0	68	123	28	5.180
Buiten N2000								
Ade	0	57	1.592	0	0	0	0	1.649
Alblasserwaard-Oost	405	120	817	0	21	45	0	1.408
Alblasserwaard-West	0	46	16.571	0	99	31	15	16.762
De Aarlanden	0	76	2.429	0	0	50	22	2.577
Delfland	0	3.202	3.341	0	0	1.381	1.063	8.987
Duin- en Bollenstreek	21	98	98	0	0	8	93	318
Eiland IJsselmonde	18	7	389	0	0	185	124	723
Goeree-Overflakkee	0	0	130	0	0	0	0	130
Hoeksche Waard	0	7	152	0	0	13	0	172
Krimpenerwaard	4	802	4.188	0	0	253	0	5.247
Putten	368	317	3.168	0	0	263	28	4.144
Reeuwijk e.o.	465	125	1.924	0	0	12	73	2.599
Rijnland Zuid	0	732	1.262	0	0	49	0	2.043
Schieland	11	271	2.625	0	0	224	626	3.757
Voorne	21	42	98	0	0	0	0	161
Zuid-Holland	1.313	5.902	38.784	0	120	2.514	2.044	50.677
N2000 & Buiten N2000								
Zuid-Holland	1.754	6.513	42.693	0	188	2.637	2.072	55.857

Tabel 18: Aantal bewerkte nesten per WBE. Zuid-Holland – 2019

WBE	Brandgans	Canadese gans	Grauwe gans	Indische gans	Kolgans	Nijlgans	Soepgans	Totaal
N2000								
Alblasserwaard-West	0	11	17	0	13	0	0	41
De Aarlanden	0	9	232	0	0	14	4	259
Goeree-Overflakkee	0	0	4	0	0	0	0	4
Hoeksche Waard	0	71	180	0	0	0	0	251
Putten	0	0	0	0	0	0	0	0
Reeuwijk e.o.	88	7	423	0	0	1	1	520
Zuid-Holland	88	98	856	0	13	15	5	1.075
Buiten N2000								
Ade	0	6	238	0	0	0	0	244
Alblasserwaard-Oost	100	22	196	0	3	6	0	327
Alblasserwaard-West	0	11	2.939	0	17	4	0	2.971
De Aarlanden	0	19	509	0	0	7	3	538
Delfland	0	592	594	0	0	114	152	1.452
Duin- en Bollenstreek	3	15	16	0	0	2	13	49
Eiland IJsselmonde	2	2	135	0	0	23	14	176
Goeree-Overflakkee	0	0	22	0	0	0	0	22
Hoeksche Waard	1.446	2	34	0	0	1	0	1.483
Krimpenerwaard	1	121	823	0	0	33	0	978
Putten	65	47	516	0	0	33	2	663
Reeuwijk e.o.	109	24	359	0	0	2	11	505
Rijnland Zuid	0	121	196	0	0	7	0	324
Schieland	2	47	519	0	0	29	128	725
Voorne	7	10	15	0	0	0	0	32
Zuid-Holland	1.735	1.039	7.111	0	20	261	323	10.489
N2000 & Buiten N2000								
Zuid-Holland	1.823	1.137	7.967	0	33	276	328	11.564

De Raad van State heeft op 15 mei 2019 uitspraak in hoger beroep gedaan (zie onder Rechtszaken), waarna er weer ganzen konden worden gevangen. In totaal zijn er 1.084 ganzen gevangen in drie WBE's in 2019.

Tabel 19: Aantal gevangen ganzen per WBE. Zuid-Holland – 2019

WBE	Grauwe ganzen	Canadese ganzen	Totaal
De Aarlanden	343	0	343
Delfland	94	219	313
Hoeksche Waard	0	428	428
Zuid-Holland	437	647	1.084

Kwantitatieve populatiegegevens

Zomertelling ganzen 2019. Een gedetailleerde uitwerking van de telling is opgenomen in het telrapport zomerganzen 2019 dat op onze [website](#) staat.

Soort	Grauwe gans	Brand-gans	Canadese gans	Nijl-gans	Soep-gans	Kol-gans	Indische gans	Totaal
Aantal	95.225	21.146	23.048	12.602	2.771	632	100	155.524

Afbeelding 5: Aantal getelde ganzen in Zuid-Holland, Zomertelling 2019 (Keuper, Gommer, Stout, & Lageschaar, 2019)

Rechtszaken

De Rechtbank Den Haag heeft op 14 mei 2018 de opdracht voor het vangen van ganzen geschorst. De Raad van State heeft in een voorlopige voorzieningenprocedure de schorsing opgeheven op 8 juni 2018, waardoor er toch ganzen konden worden gevangen. In hoger beroep bij de Raad van State is op 6 februari 2019 zitting geweest. Partijen (ODH, FBE, Stichting Dierenradar, Stichting de Faunabescherming) hadden allen beroep aangetekend tegen de uitspraak van de Rechtbank Den Haag. De Raad van State heeft op 15 mei 2019 uitspraak gedaan en heeft alle beroepsgronden ongegrond verklaard. Daardoor is de uitspraak van de rechtbank, tot vernietiging van de oorspronkelijke opdracht, bevestigd. Gezien de extra aangeleverde, recentere, informatie door ODH en FBE heeft de Raad van State besloten om zelf in de zaak te voorzien. De Raad van State heeft geoordeeld de rechtsgevolgen van de opdracht in stand te laten. Daarmee is de opdracht voor het vangen van ganzen onherroepelijk geworden.

Knobbelzwaan

Het faunabeheerplan knobbelzwaan 2018-2024 is op 4 september 2018 goedgekeurd en na aanpassing opnieuw goedgekeurd op 4 juni 2019. Dit faunabeheerplan beschrijft de uitvoering van een **provinciale vrijstelling** voor knobbelzwanen.

De vrijstellingsregeling staat toe:

1. Doden en vangen van knobbelzwanen ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen:
 - a) op percelen met ingezaaid gras, graszoden, graszaad en koolzaad in de periode van 1 oktober tot en met 31 mei;
 - b) op percelen met gras en granen in de periode van 15 november tot en met 31 mei;

Met de volgende middelen van zonsopkomst tot zonsondergang:

- geweren;
- haviken, slechtvalken en woestijnbuizerds;
- honden, niet zijnde lange honden en
- slag-, snij- of steekwapens (uitsluitend voor het doden van gewonde knobbelzwanen).

Onder de voorwaarden:

- Afschot van knobbelzwanen is slechts toegestaan, indien de ter plaatse aanwezige groep knobbelzwanen uit ten minste 15 exemplaren bestaat. Uit een groep tot 50 knobbelzwanen mogen maximaal 5 knobbelzwanen worden gedood. Indien de groep bestaat uit meer dan 50 knobbelzwanen geldt een maximum van 10% dat mag worden gedood.
- Paartjes broedende knobbelzwanen en de erbij lopende (niet vliegende) jongen mogen niet worden gedood.
- De ingewanden van de bemachtigde dieren mogen in het veld worden achtergelaten. Voor het overige dienen de bemachtigde dieren, alsmede delen daarvan, te worden verwijderd uit het veld.

- Het doden mag slechts plaatsvinden nadat de in het faunabeheerplan opgenomen passende en doeltreffende preventieve maatregelen zijn ingezet overeenkomstig de beschrijving in het faunabeheerplan.
 - Uitvoering geschiedt overeenkomstig het faunabeheerplan en op de in het faunabeheerplan aangewezen tijden en plaatsen.
2. Het opzettelijk vernielen of beschadigen van eieren en nesten van knobbelzwanen in de periode van 1 maart tot en met 30 april ter bescherming van landbouwgewassen, de volksgezondheid en openbare veiligheid, de veiligheid van het luchtverkeer en flora en fauna.
 3. Het vangen en doden van knobbelzwanen ter bescherming van de volksgezondheid en openbare veiligheid, de veiligheid van het luchtverkeer en flora en fauna.

Met de volgende middelen van zonsopkomst tot zonsondergang:

- geweren;
- haviken, slechtvalken en woestijnbuizerds;
- honden, niet zijnde lange honden en
- slag-, snij- of steekwapens (uitsluitend voor het doden van gewonde knobbelzwanen).

Onder de voorwaarden:

- Het doden van knobbelzwanen ten behoeve van de openbare veiligheid kan slechts plaatsvinden door of namens de politie of de burgemeester.
- Paartjes broedende knobbelzwanen en de erbij lopende (niet vliegende) jongen mogen niet worden gedood, tenzij de knobbelzwanen zich in de onmiddellijke nabijheid van wegen of fietspaden bevinden en er sprake is van een risico voor de openbare veiligheid, zulks ter beoordeling van de politie of de burgemeester van de desbetreffende gemeente.
- De ingewanden van de bemachtigde dieren mogen in het veld worden achtergelaten. Voor het overige dienen de bemachtigde dieren, alsmede delen daarvan, te worden verwijderd uit het veld.
- Het doden mag slechts plaatsvinden nadat de in het faunabeheerplan opgenomen passende en doeltreffende preventieve maatregelen zijn ingezet overeenkomstig de beschrijving in het faunabeheerplan.
- Uitvoering geschiedt overeenkomstig het faunabeheerplan en op de in het faunabeheerplan aangewezen tijden en plaatsen.

Door toewijzing van een aantal voorlopige voorzieningen kon in 2019 geen gebruik gemaakt worden van de provinciale vrijstelling voor knobbelzwanen, zie hiervoor onder Rechtszaken.

De in 2019 van kracht zijnde ontheffing **ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van knobbelzwanen toe, zie hiervoor de informatie op p. 12.

Maatregelen

In 2019 zijn geen knobbelzwanen gedood en er zijn geen eieren en nesten bewerkt.

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijven van de populatieontwikkeling verwijzen wij u naar het faunabeheerplan knobbelzwaan dat op de website van de FBE staat. Hierna volgen de gegevens van de wintertelling 2019.

Tabel 20: Aantal waargenomen knobbelzwanen tijdens de wintertelling (januari). Zuid-Holland - 2019

WBE	Knobbelzwanen
Ade	718
Alblasserwaard-Oost	1.322
Alblasserwaard-West	1.387
De Aarlanden	947
Delfland	698
Duin- en Bollenstreek	240
Eiland IJsselmonde	166
Goeree-Overflakkee	1.033
Hoeksche Waard	1.101
Krimpenerwaard	4.448
Putten	430
Reeuwijk e.o.	1.011
Rijnland Zuid	1.528
Schieland	1.025
Voorne	470
Zuid-Holland	16.524

Rechtszaken

Tegen het in 2018 door GS goedgekeurde faunabeheerplan knobbelzwaan 2018-2024 is bezwaar gemaakt door Stichting Dierenradar en Stichting de Faunabescherming. Door toewijzing van de voorlopige voorziening door de Rechtbank Den Haag, hangende de bezwaarprocedure, is de werking van de vrijstelling op 22 november 2018 geschorst tot 6 weken na de te nemen beslissing op bewaar.

Na zitting van de Awb-bezwarencommissie heeft deze op 30 januari 2019 haar advies uitgebracht. De FBE heeft daarop het faunabeheerplan aangepast en GS hebben op 4 juni 2019 een nieuw goedkeuringsbesluit genomen.

Dierenradar en Faunabescherming hebben tegen het nieuwe goedkeuringsbesluit beroep ingesteld bij de rechtbank Den Haag in combinatie met een verzoek om voorlopige voorziening. Na zitting over de voorlopige voorziening op 26 september 2019 heeft de rechtbank op 10 oktober 2019 deze voorziening toegewezen. Dit betekent dat er geen bestrijding van knobbelzwanen en geen bewerking van eieren en/of nesten kan plaats vinden tot 6 weken na uitspraak in de bodemprocedure.

Op 29 november 2019 heeft de rechtbank bij de Stichting Advisering Bestuursrechtspraak (STAB) een verzoek om advies neergelegd.

Smient

Het faunabeheerplan smient 2017-2023 is op 9 november 2017 goedgekeurd.

Door rechtszaken en toewijzing van een aantal voorlopige voorzieningen en uiteindelijk vernietiging van het besluit door rechtbank Den Haag is uitvoering van het faunabeheerplan smient niet mogelijk geweest, zie hiervoor onder Rechtszaken.

De in 2019 van kracht zijnde ontheffing **ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van smienten toe, zie hiervoor de informatie op p. 12.

FBE Zuid-Holland

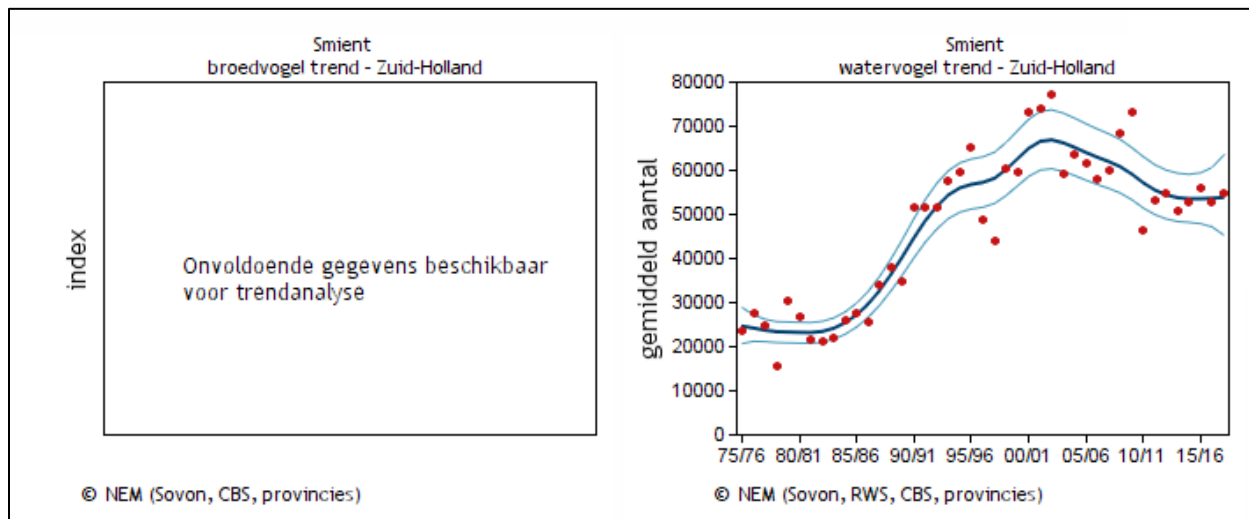
© Faunabeheereenheid Zuid-Holland | Postbus 85881 | 2508 CN | Den Haag
tel (085) 210 3628 | info@fbez.nl | www.fbez.nl

Maatregelen

In 2019 zijn er geen smienten geschoten in Zuid-Holland.

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijven van de populatieontwikkeling van de smient verwijzen wij u naar het faunabeheerplan smient dat op de website van de FBE staat. Hierna staat een update van de trendgegevens (afbeelding 6).

Afbeelding 6: Trendgegevens smient in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2020)

Rechtszaken

Tegen het goedkeuringsbesluit van het faunabeheerplan smient is bezwaar gemaakt door de Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels en Natuur- en Milieufederatie Zuid-Holland. Tevens is er een voorlopige voorziening gevraagd die is toegewezen op 21 december 2017. Op 4 juni 2018 is door GS een beslissing op bezwaar genomen. Hiertegen hebben dezelfde partijen beroep ingesteld bij de Rechtbank Den Haag, in combinatie met een voorlopige voorziening. De voorzieningenrechter heeft bij wijze van ordemaatregel op 25 september 2018 de bestrijding opgeschort tot na de uitspraak op de verzoeken tot een voorlopige voorziening. De rechtbank heeft vervolgens op 6 november 2018 deze voorlopige voorziening toegewezen waardoor het goedkeuringsbesluit is geschorst totdat uitspraak is gedaan in de hoofdzaak door de rechtbank.

Na zitting op 11 april 2019 heeft de rechtbank vereniging Sovon Vogelonderzoek Nederland een aantal vragen ter beantwoording voorgelegd. Partijen zijn in de gelegenheid gesteld om te reageren op de beantwoording van deze vragen door Sovon.

Op 11 december 2019 heeft de rechtbank uitspraak gedaan en is het beroep gegrond verklaard en het goedkeuringsbesluit vernietigd.

Kraaiachtigen

De kauw en de zwarte kraai kunnen gedurende het gehele jaar worden bestreden op basis van de landelijke vrijstelling. De faunabeheerplannen kauw 2017-2023 en zwarte kraai 2017-2023 die deze bestrijding mogelijk maken zijn op 5 juli 2017 goedgekeurd.

Op basis van de faunabeheerplannen kauw en zwarte kraai is op 11 februari 2019, als aanvulling op de landelijke vrijstelling, ontheffing ODH-2018-00112594 afgegeven.

Ontheffing ODH-2018-00112594 staat het doden door middel van cervicale dislocatie voor het uit het lijden verlossen van gewonde zwarte kraaien en kauwen toe, alsmede het gebruik van het geweer een half uur voor zonsopkomst en binnen de afpalingskring van een eendenkooi.

De in 2019 van kracht zijnde ontheffing **ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van diverse kraaiachtige toe, zie hiervoor de informatie op p. 12.

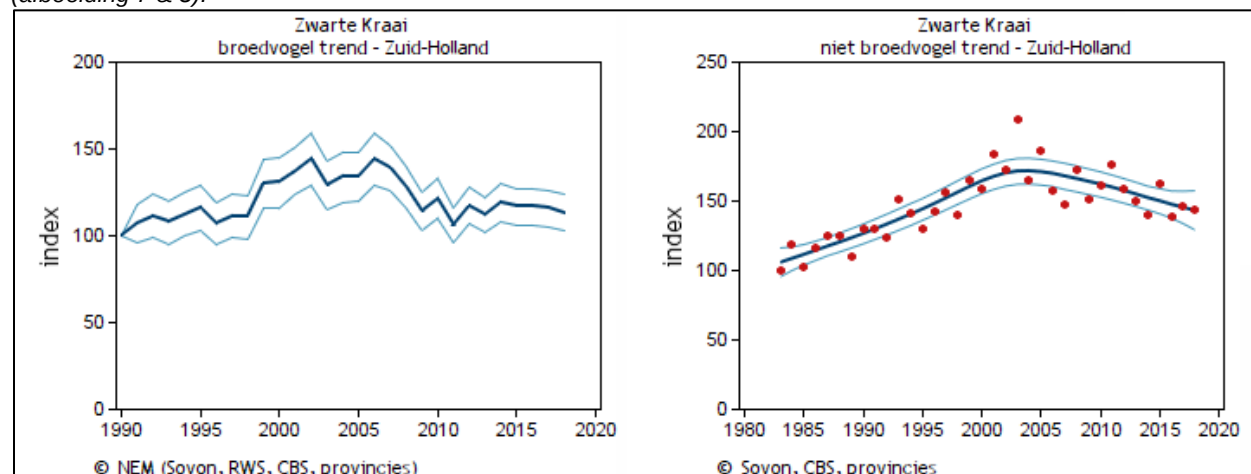
Maatregelen

Tabel 21: Gerapporteerd afschot van kauwen en zwarte kraaien op vrijstelling en op ontheffing. Zuid-Holland – 2019

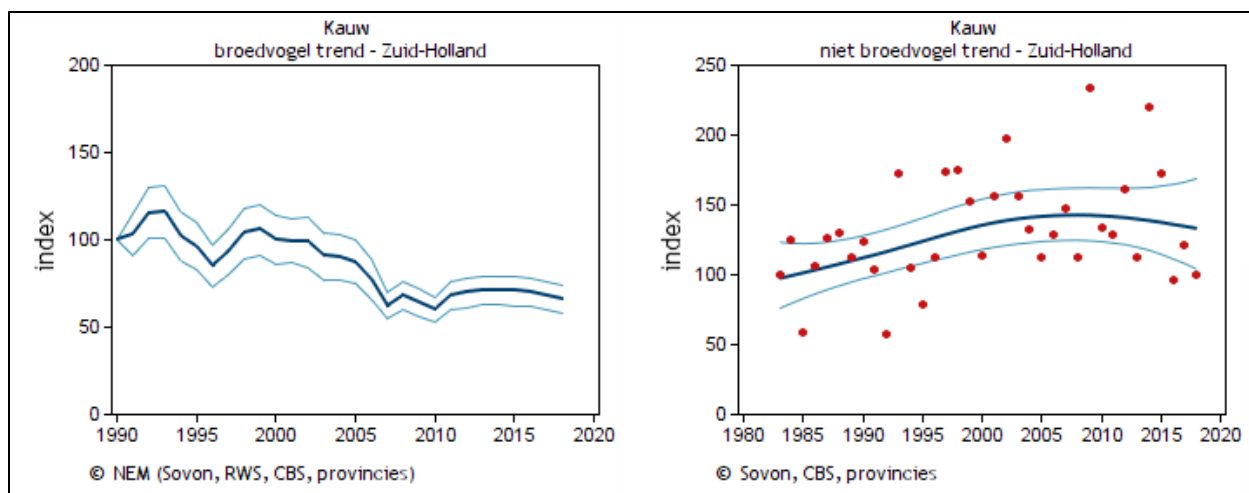
WBE	Kauw		Zwarte kraai		Ekster	WBE Totaal
	N2000	Buiten N2000	N2000	Buiten N2000	Buiten N2000	
Ade	0	672	0	406	0	1.078
Alblasserwaard-Oost	0	1.217	0	733	0	1.950
Alblasserwaard-West	0	1.012	5	592	0	1.609
De Aarlanden	0	1.079	0	728	0	1.807
Delfland	0	1.715	0	1.238	3	2.956
Duin- en Bollenstreek	0	1.044	14	783	0	1.841
Eiland IJsselmonde	0	435	0	492	0	927
Goeree-Overflakkee	0	918	0	933	0	1.851
Hoeksche Waard	0	1.094	27	1.802	0	2.923
Krimpenerwaard	0	980	0	1.174	0	2.154
Putten	0	441	0	800	0	1.241
Reeuwijk e.o.	9	570	36	415	0	1.030
Rijnland Zuid	0	1.161	0	534	0	1.695
Schieland	0	758	0	825	0	1.583
Voorne	0	520	2	757	0	1.279
Zuid-Holland	9	13.616	84	12.212	3	25.924

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling verwijzen wij u naar de faunabeheerplannen die op de website van de FBE staan. Hierna is een update van de trendgegevens voor zwarte kraai en kauw opgenomen (afbeelding 7 & 8).

Afbeelding 7: Trendgegevens zwarte kraai in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2020)

Afbeelding 8: Trendgegevens kauw in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2020)

Meeuwen in havengebieden

Op basis van het faunabeheerplan meeuwen havengebieden Rotterdam, Dordrecht en Alblasterdam 2015-2019 is een ontheffing verleend in het belang van de volksgezondheid en openbare veiligheid en in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer in de havengebieden van Rotterdam, Dordrecht en Alblasterdam.

Ontheffing ODH-2015-00016240 met aanvulling ODH-2017-00033038 staat toe:

- het opzettelijk verontrusten, met alle toegestane middelen, van de zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw en stormmeeuw in de periode 15 maart tot en met 15 september;
- het opzettelijk verontrusten van de zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw en stormmeeuw met behulp van jachtvogels (havik en slechtvalk) gedurende het gehele jaar, 24 uur per etmaal, bij helikopterplatforms en afvalverwerkingsbedrijven;
- het regelmatig behandelen tussen 1 april en 31 juli van eieren van de zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw en stormmeeuw bij de in de voorschriften genoemde categorieën van bedrijven en omstandigheden;
- het zo nodig in bijzondere gevallen of onverwachte omstandigheden tussen 1 april en 31 juli verwijderen of verplaatsen van eieren en nesten van de zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw en stormmeeuw, bij de in de in de voorschriften genoemde categorieën van bedrijven en omstandigheden;
- het in sporadische gevallen opzettelijk vangen en doden van de zilvermeeuw, kleine mantelmeeuw en stormmeeuw met gebruikmaking van slechtvalk, havik en woestijnbuizerd.

De FBE geeft toestemming voor het gebruik van de ontheffing aan bedrijven in de havengebieden op basis van een plan van aanpak.

Op 16 mei 2019 is **ontheffing ODH-2019-00046831** verleend voor een bedrijf te Hoek van Holland. Ontheffing is verleend voor het opzettelijk beschadigen en vernielen van nesten en eieren, als ook het opzettelijk wegnemen van en het rapen en onder zich hebben van eieren van de kleine mantelmeeuw.

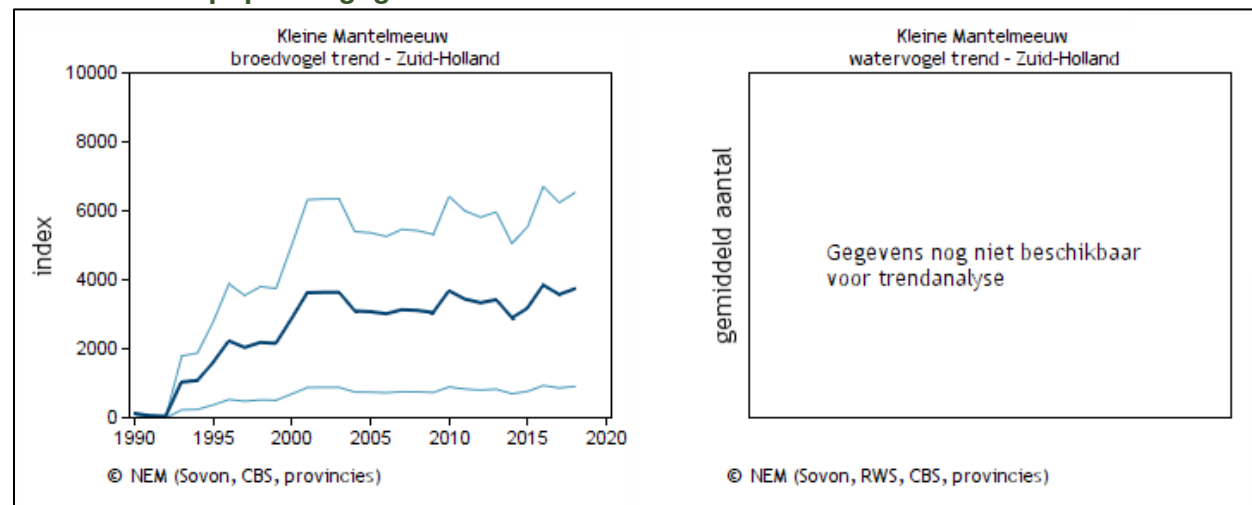
De in 2019 van kracht zijnde ontheffing **ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van diverse meeuwensoorten toe, zie hiervoor de informatie op p. 12.

Maatregelen

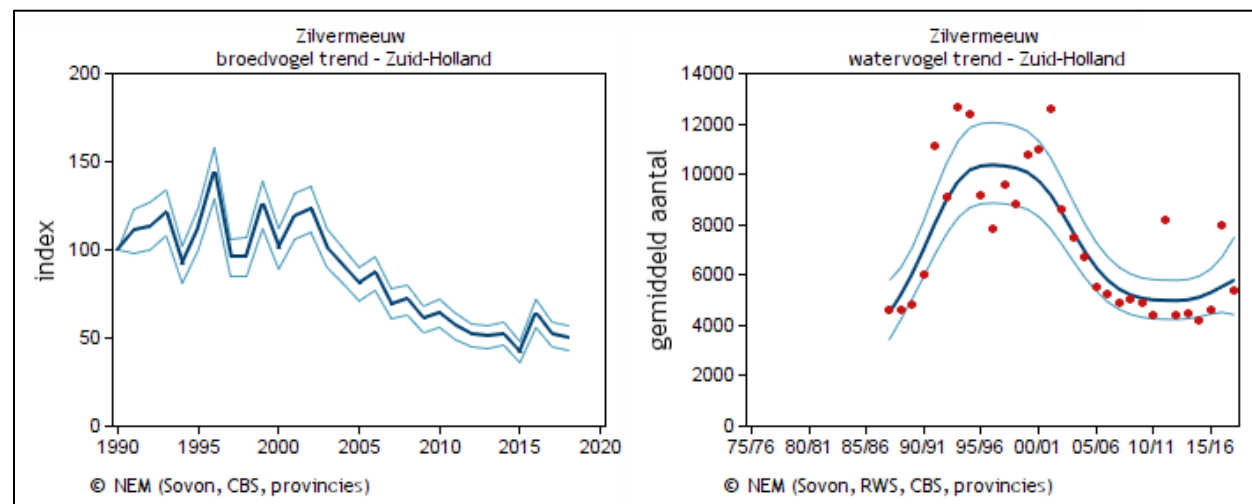
Tabel 22: Gerapporteerd aantal bewerkte nesten en eieren per meeuwensoort en WBE. Zuid-Holland - 2019

WBE	Kleine Mantelmeeuw		Stormmeeuw		Zilvermeeuw		Totaal	
	Nesten	Eieren	Nesten	Eieren	Nesten	Eieren	Nesten	Eieren
Delfland	5	10	2	6	0	0	7	16
Voorne	6.016	15.199	596	1.393	1.305	3.154	7.917	19.746
Hoeksche Waard	3	9	33	97	57	139	93	245
Zuid-Holland	6.024	15.218	631	1.496	1.362	3.293	8.017	20.007

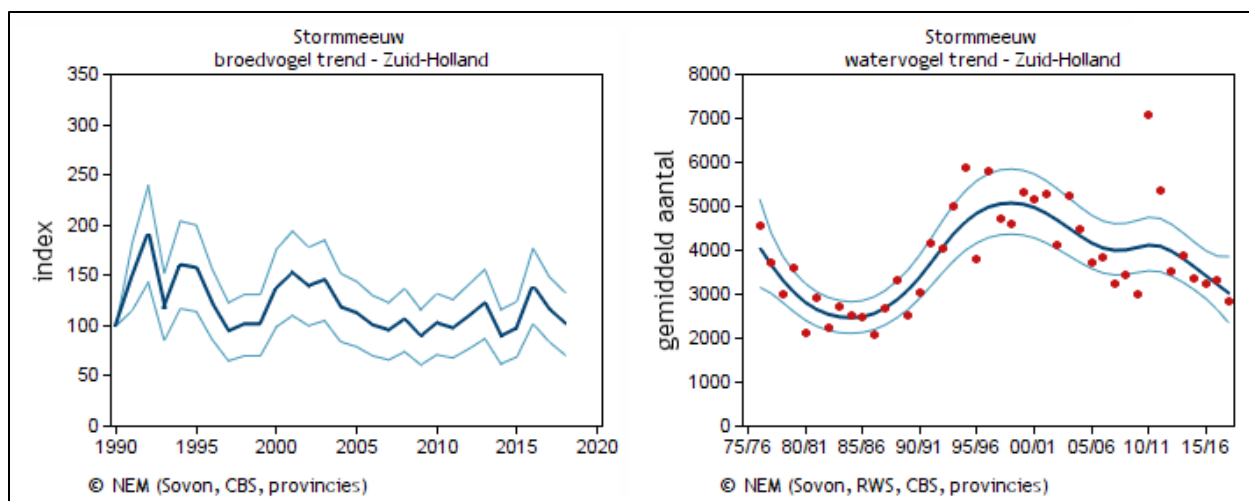
Kwantitatieve populatiegegevens

Afbeelding 9: Trendgegevens kleine mantelmeeuw in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2020)

Afbeelding 10: Trendgegevens zilvermeeuw in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2020)

Afbeelding 11: Trendgegevens stormmeeuw in Zuid-Holland (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2020)

Vos

De vos is bestreden op basis van de landelijke vrijstelling. Het faunabeheerplan vos 2017-2023 dat deze bestrijding mogelijk maakt is op 5 juli 2017 goedgekeurd.

Op basis van het faunabeheerplan vos is op 27 december 2018, als aanvulling op de landelijke vrijstelling, ontheffing ODH-2018-00114655 afgegeven.

Ontheffing ODH-2018-00114655 staat het gebruik van het geweer toe in de nacht en voorzien van een kunstmatige lichtbron, een restlichtversterker of warmtebeeldkijker en binnen de afpalingskring van een eendenkooi.

De FBE geeft toestemming voor het gebruik van deze ontheffing op basis van een uitvoeringsplan van de WBE.

De in 2019 van kracht zijnde ontheffing **ODH-2018-00140966**, verleend aan Rotterdam The Hague Airport, staat bestrijding van vossen toe, zie hiervoor de informatie op p. 12.

Maatregelen

Tabel 23: Gerapporteerd afschot van vossen per WBE, Zuid-Holland – 2019

WBE	Ontheffing	Vrijstelling		WBE Totaal
	Buiten N2000	Buiten N2000	N2000	
Ade	1	3	0	4
Alblasserwaard-Oost	1	9	0	10
Alblasserwaard-West	2	21	0	23
De Aarlanden	18	12	1	31
Delfland	9	63	0	72
Duin- en Bollenstreek	143	66	5	214
Hoeksche Waard	0	40	1	41
Krimpenerwaard	10	8	0	18
Reeuwijk e.o.	0	1	0	1
Rijnland Zuid	11	23	0	34
Schieland	22	36	0	58
Voorne	0	4	0	4
Zuid-Holland	217	286	7	510

FBE Zuid-Holland

© Faunabeheereenheid Zuid-Holland | Postbus 85881 | 2508 CN | Den Haag
tel (085) 210 3628 | info@fbezh.nl | www.fbezh.nl

Kwantitatieve populatiegegevens

Voor een uitgebreide beschrijving van de populatieontwikkeling van de vos verwijzen wij u naar het faunabeheerplan vos dat op de website van de FBE staat.

Rechtszaken

Tegen de ontheffing verleend op 27 december 2018 is bij de rechtbank Den Haag beroep ingesteld door Fauna4life en Animal Rights. Er is in 2019 geen zitting geweest.

Eendenkooien

Ontheffing ODH-2017-00120269 staat het gebruik van een geweer binnen de afpalingskring van specifiek genoemde eendenkooien toe om:

- beheer en schadebestrijding met het geweer mogelijk te maken volgens het geldende beheerplan;
- bij de bestrijding van exoten en verwilderde dieren, te weten: de grauwe gans, kolgans, brandgans, Canadese gans, knobbelzwaan, wilde eend, fazant, haas, houtduif, kauw, zwarte kraai, vos, exoten en verwilderde dieren zoals opgenomen in aanwijzingsbesluit met kenmerk PZH-2012-349284462 (m.u.v. de verwilderde kat).

Voor het gebruik van de ontheffing is schriftelijke toestemming van de kooiker van de eendenkooi ter plaatse vereist.

Exoten en verwilderde dieren

Op basis van het **aanwijzingsbesluit PZH-2012-349284462** en het aanvullende besluit ODH-2015-00016238, kan de stand van de volgende exoten en verwilderde dieren worden beperkt met gebruikmaking van hagel- en/of kogelgeweer, vangkooi en kastval: rosse stekelstaart, gedomesticeerde rotsduif (verwilderde postduif), verwilderde kat (niet met het geweer), Amerikaanse nerts, marterhond, wasbeer, muskusrat, beverrat, nijlgans, Indische gans en soepgans.

Op basis van **opdracht ODH-2018-00019545**, afgegeven op 24 april 2018, kan de omvang van de populatie van de rosse stekelstaart in Zuid-Holland worden beperkt. Deze aanvulling op de aanwijzing uit 2012 was nodig om specifieke personen toestemming te kunnen geven voor de bestrijding en om het gebruik van het luchtdrukgeweer en optreden in de bebouwde kom mogelijk te maken.

Op basis van **opdracht ODH-2018-00079241**, afgegeven op 18 juli 2018, kan de omvang van de populatie van de verwilderde duif in de Europoort te Rotterdam worden beperkt. Deze aanvulling op de aanwijzing was nodig omdat de aanwijzing te beperkt was in de aanwijzing van het type personen die de aanwijzing kunnen gebruiken. Ook behoort het gebruik van een luchtdrukgeweer, al dan niet voorzien van een geluiddemper, in de Europoort tot de mogelijkheden.

Maatregelen

Voor het afschot van nijlgans, Indische gans en soepgans: zie [eerder in dit verslag](#).

Tabel 24: Gerapporteerd afschot van verwilderde postduif. Zuid-Holland – 2019

WBE	Buiten N2000
Ade	16
Alblasserwaard-West	1
De Aarlanden	23
Duin- en Bollenstreek	21
Eiland IJsselmonde	5
Goeree-Overflakkee	16
Hoeksche Waard	3
Putten	204
Schieland	3
Voorne	186
Zuid-Holland	478

Tabel 25: Gerapporteerde gedode verwilderde katten. Zuid-Holland - 2019

WBE	Buiten N2000
Ade	2
Alblasserwaard-Oost	1
Alblasserwaard-West	0
Duin- en Bollenstreek	1
Hoeksche Waard	3
Zuid-Holland	7

Tabel 26: Gerapporteerd afschot rosse stekelstaart. Zuid-Holland - 2019

WBE	Buiten N2000
Delfland	3
Hoeksche Waard	1
Zuid-Holland	4

In steden, bijvoorbeeld in Rotterdam, worden verwilderde postduiven gevangen. Bij de FBE is niet bekend om hoeveel dieren het gaat.

Er zijn geen rapportages van afschot of vangen in Dora gedaan van de Amerikaanse nerts, marterhond, wasbeer, muskusrat en beverrat.

Kwantitatieve populatiegegevens

De enige exoten die worden geteld zijn de nijlgans, Indische gans, de soepgans, de rosse stekelstaart en de huiskraai. De gegevens van de ganzensoorten staan in het hoofdstuk over de ganzen. Van de huiskraai en de rosse stekelstaart zijn onvoldoende gegevens beschikbaar voor een trendanalyse.^{9 10}

Bever

Op 18 januari 2019 is **ontheffing ODH-2019-00002171** verleend voor het opzettelijk verstoren van de bever, als ook het beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de bever binnen het werkgebied van het waterschap Rivierenland. Deze ontheffing heeft een looptijd van maximaal

⁹ (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2020)

¹⁰ (Sovon Vogelonderzoek Nederland, 2020)

2 jaar, omdat een faunabeheerplan bever ontbreekt. De ontheffingsperiode wordt gebruikt voor de aanvraag en het verkrijgen van een nieuwe ontheffing op grond van een vastgesteld beverprotocol.

Literatuur

- Keuper, D., Gommer, R., Stout, B., & Lageschaar, L. (2019). *Intergrale telling standganzen Zuid-Holland 2019*. Culemborg: CLM Onderzoek en Advies.
- NDFF Verspreidingsatlas Zoogdieren. (2020, 06 15). *Castor fiber - Bever*. Opgehaald van <https://www.verspreidingsatlas.nl/8496057#>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2020, 06 15). *Houtduif*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2020, 06 15). *Huiskraai*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2020, 06 15). *Kauw*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2020, 06 15). *Kleine Mantelmeeuw*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2020, 06 15). *Rosse Stekelstaart*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2020, 06 15). *Smient*. Opgehaald van <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2020, 06 15). *Stormmeeuw*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2020, 06 15). *Wilde eend*. Opgehaald van <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2020, 06 15). *Zilvermeeuw*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>
- Sovon Vogelonderzoek Nederland. (2020, 06 15). *Zwarte Kraai*. Opgehaald van Sovon: <https://www.sovon.nl/nl/provincies>